

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему «Забезпечення ефективного управління грошовими потоками на
ПАТ «Мелітопольський компресорний завод»

Виконала: студентка 2 курсу, групи 8.0728-1з
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та
страхування
освітньої програми фінанси і кредит
спеціалізації Банківська справа
І.С Купріянова

Керівник к.е.н., доцент Батракова Т.І

Рецензент к.е.н., доцент Кушнір С.О.

Запоріжжя – 2019

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма фінанси і кредит
Спеціалізація Банківська справа

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ А.П. Кущик

« ____ » _____ 2019
року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ**

Купріяновій Ілоні Сергіївні

1. Тема роботи: «Забезпечення ефективного управління грошовими потоками на ПАТ «Мелітопольський компресорний завод».
керівник роботи: Батракова Тетяна Іванівна, к.е.н., доцент.
затверджені наказом ЗНУ від 4 липня 2019 року № 1111-с.
2. Строк подання студентом роботи: 16 грудня 2019 року.
3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності ПАТ «Мелітопольський компресорний завод», монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): (перелік питань, які необхідно розробити): визначити сутність, роль та класифікацію грошових потоків підприємства; визначення ефективності управління грошовими потоками на підприємстві; надати організаційно-економічну характеристику та провести аналіз економічних показників діяльності ПАТ «Мелком»; здійснити оцінку рівня ефективності використання грошових потоків підприємства; визначити світовий досвід в управлінні грошовими потоками на ПАТ «Мелком»; розробити шляхи покращення ефективності управління грошовими потоками на ПАТ «Мелком».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 12 рис., 13 табл. і 6 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Батракова Т.І., к.е.н., доцент	07.09.2019р.	07.09.2019р.
2	Батракова Т.І., к.е.н., доцент	21.09.2019 р.	21.09.2019 р.
3	Батракова Т.І., к.е.н., доцент	05.11.2019 р.	05.11.2019 р.

7. Дата видачі завдання: 07 вересня 2019 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	08.09.2019 р.– 20.09.2019 р.	виконано
2.	Виконання вступу	21.09.2019 р.– 25.09.2019 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	26.09.2019 р. – 11.10.2019 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	12.10.2019 р. – 11.11.2019 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	11.11.2019 р.– 29.11.2019 р.	виконано
6.	Формування висновків	04.12.2019 р. – 05.12.2019 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	10.12.2019 р. – 12.11.2019 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	16.12.2019 р.	виконано

Студент _____ І.С Купріянова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Т.І. Батракова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ А.В. Линенко
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 100 с., 15рис., 18табл., 4 додатки, 70 джерел.

Об'єктом дослідження є процеси визначення, а також забезпечення ефективності управління грошовими потоками на ПАТ «Мелком».

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень, а також розробка методологічних рекомендацій щодо забезпечення ефективності управління грошовими потоками на ПАТ «Мелком».

Завдання: 1) визначити фактори, які впливають на ефективність грошових потоків підприємства, принципів, а також методології управління грошовими потоками підприємства; провести оцінку фінансового стану та рівня ефективності використання грошових потоків на ПАТ «Мелком»; 3) розглянути досвід зарубіжних країн стосовно управління грошовими потоками на підприємстві; 4) розробити заходи покращення ефективності управління грошовими потоками на ПАТ «Мелком».

Методи досліджень: діалектичний, системний, комплексний та структурно-функціональний підхід, аналітичний та кількісний аналіз.

Одержані результати та їх новизна: 1) набули подальшого розвитку: тлумачення категорії «грошові потоки», методичний підхід до управління грошовими потоками. Вперше було детально проаналізовано ефективність управління грошовими потоками ПАТ «Мелком», побудовано платіжний календар підприємства.

Практичне значення мають запропоновані рекомендації щодо забезпечення ефективності управління грошовими потоками на ПАТ «Мелком».

ГРОШОВІ ПОТОКИ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА, ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА.

SUMMARY

Qualification work: 100 pp., 15 figs., 18 tables, 4 annex, 70 references.

This topic is relevant because modern businesses need to consider a large number of factors in order to be effective, whether cash management is the most important. That is, an important task of the enterprise is to optimize the management of cash flows and ensure the efficiency of their use. In view of the growing crisis in the economy today, solving this problem is very important.

The object of the research is the processes of determining and ensuring the efficiency of cash flow management at PJSC «Melcom» .

The purpose of the qualification work is to substantiate theoretical provisions, as well as to develop methodological recommendations for ensuring the efficiency of cash flow management at Melcom PJSC.

Task:

1) Identify factors that affect the efficiency of the enterprise's cash flows, principles, and methodology for managing the enterprise's cash flows.

2) To evaluate the financial condition and the level of cash flow efficiency utilization at PJSC «Melcom».

3) Consider the experience of foreign countries in the management of cash flow at the enterprise.

4) Develop measures to improve cash flow management efficiency at «Melcom» PJSC.

Research methods: dialectical, systemic, complex and structural-functional approach, analytical and quantitative analysis.

The results obtained and their novelty:

1) Have acquired further development: interpretation of the category «cash flows», methodical approach to cash flow management. For the first time, the cash flow management efficiency of PJSC «Melcom» was analyzed in detail, the payment calendar of the enterprise was constructed.

2) The recommendations on ensuring cash flow management at Melcom PJSC are of practical importance.

According to the results of the study, the following conclusions are drawn:

- cash flows of the enterprise are a set of distributed in the time of receipt and payment of cash generated in the process business activity;
- cash flow management is a complex continuous process, covering cycles of strategic and operational-tactical management;
- a system of indicators of analysis of cash flow and efficiency their management should include specific analytical tools varying degrees of complexity and aggregation to describe the general level of solvency of the enterprise, volumes and dynamics of money flows, structure of sources of formation and directions of use of money flows, the degree of their rhythm, uniformity, synchronicity and balance, the level of management efficiency;
- effectiveness of cash flow management at PJSC «Melcom» needs to be upgraded. In this regard, the management businesses need to search, research and implement modern mechanisms of effective planning, monitoring and control over cash flow formation and management efficiency. And to develop and implement an annual financial plan, balance sheet at the enterprise cash receipts, payment calendar and consolidated budget;
- as a result of a factor analysis of efficiency PJSC «Melcom» company cash flow concluded that cash flow performance indicator in 2008, the highest the extent of receivables collection is the least affected coefficient of coverage of accounts payable.

The results obtained are of practical value and can be used by management to implement effective policies cash flow management, liquidity and solvency.

CASH FLOWS, ENSURING THE EFFECTIVENESS OF THE ENTERPRISE CASH FLOWS, INDICATORS OF ASSESSMENT OF THE EFFECTIVENESS OF USE OF CASH FLOWS.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
1 ТЕОРЕТИНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	11
1.1 Економічна сутність грошових потоків, їх класифікація та роль у діяльності підприємства.....	11
1.2. Управління грошовими потоками на підприємстві.....	15
1.3 Ефективність управління грошовими потоками на підприємстві.....	26
Висновки до розділу 1.....	38
2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПАТ «МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ КОМПРЕСОРНИЙ ЗАВОД».....	40
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ «Мелком».....	40
2.2 Аналіз фінансового стану ПАТ «Мелком».....	42
2.3 Аналіз складу, структури та ефективності використання грошових потоків на ПАТ «Мелком».....	45
Висновки до розділу 2.....	64
3 ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПАТ «МЕЛКОМ».....	68
3.1 Світовий досвід управління грошовими потоками підприємства.....	68
3.2 Напрямки удосконалення та контролінгу грошових потоків на ПАТ «Мелком» у сучасних умовах.....	77
Висновки до розділу 3.....	87
ВИСНОВКИ.....	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	92
ДОДАТКИ.....	95

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку головним завданням підприємства є зростання ефективності його функціонування. Забезпечення виконання цього завдання відбувається завдяки *обґрунтованому управлінню грошовими потоками, яке також забезпечує безперервність діяльності підприємства, допомагає зменшити ризик неплатоспроможності, що дозволяє отримати вищий прибуток.* У зв'язку з тим, що підприємствам України бракує досвіду функціонування у ринкових умовах, а також через недостатнє вирішення проблеми управління грошовими потоками як в методологічному, так і в прикладному аспектах призводять до того, що у вітчизняній практиці аналізу рух грошових коштів практично не береться до уваги. Унаслідок цього ігнорується найбільш важлива – динамічна частина бізнесу, що призводить до серйозних проблем, пов'язаних з необґрунтованістю та хаотичністю управління і загостренням загальної проблеми неплатежів.

Теоретичні засади грошових потоків та забезпечення їх ефективності на підприємстві досліджуються у світовій та вітчизняній науковій літературі. Відомими економістами-вченими, які доклали свій внесок до цієї галузі є: Джонс Е., Коласс Б., Брігхем Є.Ф., Верба В.А., Загородніх О.А., Стоянова Є.С., Бланк І.О. тощо.

Незважаючи на глибину проведених досліджень та їх різноплановість, більшість праць присвячено питанням розвитку, формуванню грошових потоків підприємства. серед проблем теоретичного забезпечення грошових потоків підприємства передусім можна назвати відсутність єдиної точки зору щодо визначення сутності та складових грошових потоків підприємства, а також методик їх оцінки, відсутність напрацювань щодо забезпечення ефективного управління грошовими потоками підприємства. це обумовило вибір теми дослідження, мету та завдання.

Ця тема є актуальною у зв'язку з потребою в ефективному управлінні оборотним капіталом, тобто: управління запасами, оцінка короткострокової необхідності використання наявних у підприємства коштів, вирішення питання щодо фінансування капіталу: власними або кредитними коштами, управління та оптимізація витрат підприємства з метою більш ефективного розподілу ресурсів підприємства в ході виробництва, а також управління економічним зростанням підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти управління грошовими потоками підприємства.

Об'єктом дослідження є ПАТ «Мелітопольський компресорний завод» («Мелком»), який спеціалізується на виготовленні компресорного устаткування.

Метою роботи є забезпечення ефективного управління грошовими потоками на ПАТ «Мелітопольський компресорний завод», а також визначення сенсу системи управління грошовими потоками та шляхів покращення фінансового стану даного підприємства. Для досягнення цієї мети необхідно виконати такі завдання:

- дослідити сутність грошових потоків підприємства;*
- визначити основні аспекти політики управління грошовими потоками підприємства;*
- охарактеризувати методичні підходи для виконання аналізу грошових потоків підприємства;*
- надати організаційно-економічну характеристику ПАТ «Мелітопольський компресорний завод»;*
- дослідити фінансовий стан суб'єкта господарювання;*
- зробити комплексний аналіз стосовно складу, структури та ефективності управління грошовими потоками ПАТ «Мелком»;*
- запропонувати основні шляхи удосконалення управління грошовими потоками підприємства, використавши зарубіжний досвід.*

Методичною основою кваліфікаційної роботи є положення сучасної економічної теорії, викладені в наукових працях вітчизняних та зарубіжних учених, які висвітлюють фундаментальні основи визначення грошових потоків підприємств.

Методи досліджень: діалектичний (розвиток категорії «грошові потоки підприємства»), системний (визначення грошових потоків як економічної категорії, удосконалення кількісних та якісних методів оцінювання грошових потоків підприємства), комплексний, табличний і графічний (характеристика сукупних показників стану та динаміки грошових потоків підприємства), а

також причинно-наслідковий (зміна рівня ефективності управління грошовими потоками на підприємстві).

Інформаційною базою для написання наукової роботи є навчальні посібники, статті зарубіжних та вітчизняних авторів, лекції, наукові видання, матеріали науково-практичних конференцій, інформація з офіційного сайту досліджуваного підприємства. Окрім того використовувалася річна фінансова звітність ПАТ «Мелітопольський компресорний завод».

Наукова новизна отриманих результатів полягає в наступному:

- 1) набули подальшого розвитку: тлумачення категорії «грошові потоки», методичний підхід до управління грошовими потоками;
- 2) вперше було детально проаналізовано ефективність управління грошовими потоками ПАТ «Мелком», побудовано платіжний календар підприємства.

Практичне значення мають запропоновані рекомендації щодо забезпечення ефективності управління грошовими потоками на ПАТ «Мелком».

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження подано до друку статтю у збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Нова економіка».

1 ТЕОРЕТИНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Економічна сутність грошових потоків, їх класифікація та роль у діяльності підприємства

На сучасному етапі розвитку України та у зв'язку з економічними перетвореннями, які провокують невизначеність чинників зовнішнього середовища важливого значення набувають промислові підприємства як основна складова реального сектора економіки. Вагоме значення для цих підприємств має їх продуктивна діяльність. Неефективна їх політика стосовно управління грошовими потоками може мати непередбачені результати, такі як неплатоспроможність, неприбутковість та втрата ліквідності. Тому покращення ефективності грошових потоків є необхідною умовою для існування та фінансової стійкості підприємства на ринку.

Саме поняття «грошовий потік»– cash-flow стало зустрічатись у зарубіжній літературі з фінансового аналізу зовсім нещодавно – на початку другої половини минулого століття. Спочатку його застосовували лише для визначення вартості фінансових активів та оцінки ефективності реальних інвестицій. Згодом вченими почали частіше досліджуватися такі поняття, як: ліквідність, фінансова стійкість, стабільність тощо, у зв'язку з цим грошові потоки почали широко використовуватися в фінансовій практиці [1].

Серед вчених немає єдиного підходу до визначення поняття «грошовий потік». Наведемо основні означення поняття «грошовий потік» вченими-економістами (табл.1.1) [2], [3], [4], [5], [6], [7]:

З таблиці видно, серед вчених не існує єдиного означення терміна «грошовий потік», проте, виокремилось два основних підходи. Згідно першого, «грошовий потік»– це різниця між отриманими та виплаченими підприємством коштами за визначений термін, тобто, сума надлишку (нестачі) грошових ресурсів. Згідно другого підходу «грошовий потік» – це рух

грошових коштів, тобто їх надходження і виплати за певний проміжок часу [8].

Таблиця 1.1 – Основні означення поняття «грошовий потік» вченими-економістами

Автори	Економічний зміст
Е. Джонс	«...у бізнесі рух грошей є ключовим чинником його прогресу й успіху. Ми називаємо це потоком грошових коштів»
Б. Коласс	Загальний грошовий потік – це надлишок грошових коштів, який утворюється на підприємстві в результаті господарської діяльності
Є. Ф. Брігхем	Грошовий потік – це фактичні чисті готівкові кошти, які надходять у фірму протягом деякого визначеного періоду
В. А. Верба О. А. Загородніх	Грошовий потік – різниця між кількістю отриманих і витрачених грошей
Є.С. Стоянова	Грошовий потік – це приріст або скорочення оборотних засобів та поточних зобов'язань підприємства та робить акцент на поєднанні операційного аналізу з аналізом грошового потоку
І. О. Бланк	Грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених в часі надходжень та виплат грошових коштів, які генеруються його господарською діяльністю

Джерело: складено автором на основі [2], [3], [4], [5], [6], [7]

Грошові потоки підприємства – це надходження і витрати грошових коштів та їх еквівалентів на підприємстві. Вони класифікуються на:

- А) залежно від напрямку руху: вхідні; вихідні.
- Б) залежно від напрямку діяльності: операційні; інвестиційні; фінансові.
- В) залежно від способу визначення: чистий; розрахунковий; загальний.
- Г) залежно від ритмічності здійснення: регулярний; нерегулярний.
- Д) залежно від черговості здійснення: пріоритетний; поточний; довгостроковий [9].

Отже, на нашу думку, грошовий потік являє собою комплекс подій, послідовно розподілених у часі, згідно яких відбувається зміна власника грошових коштів завдяки виконанню зобов'язань між державою, суб'єктами господарювання, міжнародними організаціями та домогосподарствами. Таким чином, ключовим фактором для грошових потоків є рух грошових коштів на підприємстві – надходження у розпорядження суб'єкта господарювання та їх використання.

Розглянемо більш детально внесок І.О. Бланка. Із свого вчення він зробив висновок, що ефективне управління грошовими потоками сприятиме:

- формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій, що є джерелом прибутку;
- забезпеченню фінансової рівноваги підприємства в процесі його стратегічного розвитку;
- підвищенню ритмічності здійснення операційного процесу підприємства;
- скороченню потреб підприємства в позиковому капіталі;
- забезпеченню прискорення обороту капіталу підприємства;
- зниженню ризику неплатоспроможності підприємства;
- одержанню додаткового прибутку, що генерується безпосередньо грошовими активами підприємства [7].

На нашу думку, І. О. Бланк подав найбільш повну класифікацію видів грошового потоку (див. додаток А) [7]:

Грошові потоки класифікуються за сферами діяльності підприємств, тому, виходячи із ЗУ «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», класифікуємо види діяльності підприємства (рис. 1.1) [10]:

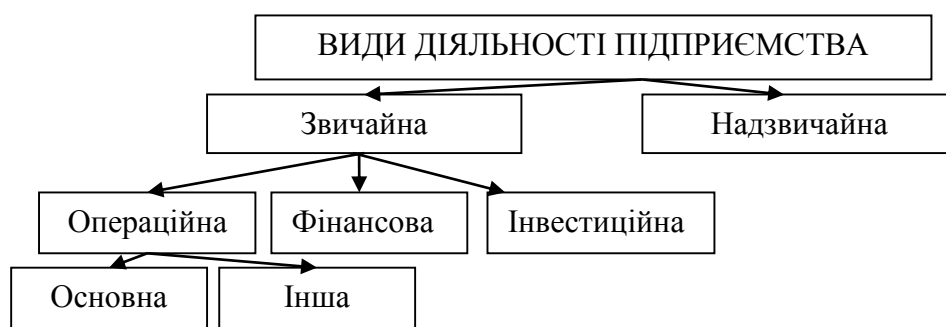

Рис. 1.1 – Класифікація видів діяльності підприємств

Джерело: складено автором на основі [10]

Для всіх видів діяльності підприємств характерними є конкретні свої грошові потоки, які, у свою чергу, класифікуються. Поділ грошових потоків за видами господарської діяльності відноситься до головних ознак їхньої класифікації (рис 1.2):

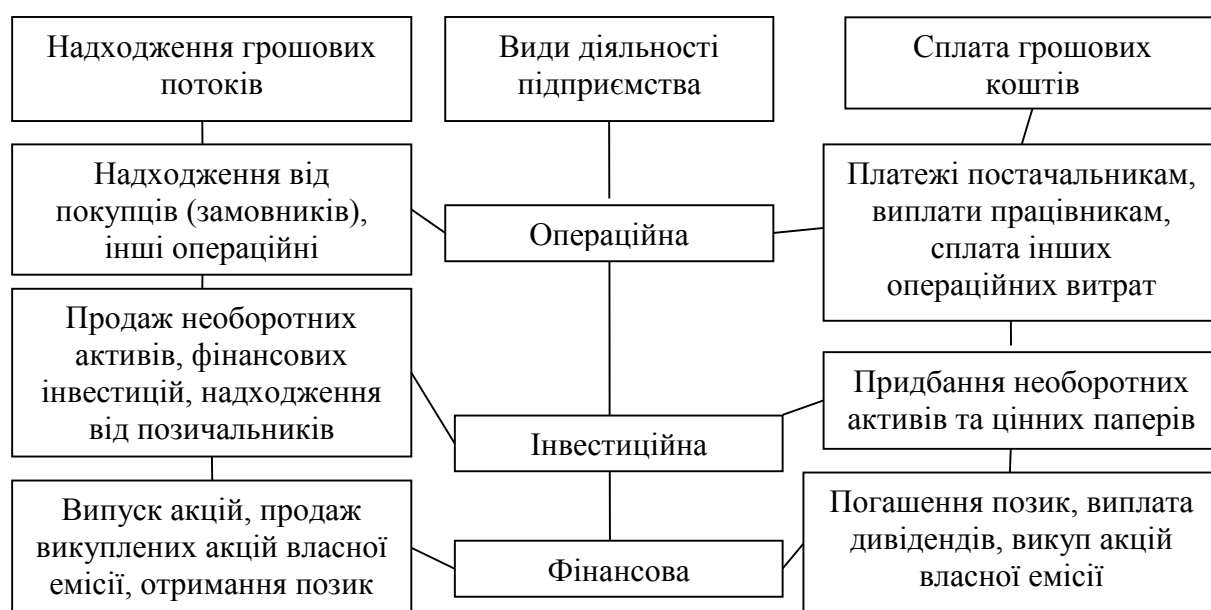

Рис.1.2 – Класифікація грошових потоків залежно від видів діяльності

Джерело: складено автором на основі [10]

Операційну діяльність прийнято вважати основною діяльністю підприємства, головними джерелами надходження якої є надходження від споживачів продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства.

Отже, рух грошових коштів підприємства, тобто їх вхідний та вихідний потоки, пов'язаний майже з усіма видами фінансових операцій. Порушення

цього руху призводить до негативних наслідків. Так, лише за останній час на вітчизняних промислових значно зменшився обсяг матеріальних запасів, грошових коштів та відвантаженої продукції підприємствах, при цьому значно зросла величина їхньої дебіторської заборгованості. Тому зараз увага багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених в науковій літературі сконцентрована на проблемі управління грошовими потоками. Проте питання інформаційного забезпечення управління грошовими потоками підприємства залишається поза їхньою увагою, вчені розглядають в основному сутність, фактори впливу та методики оцінки стосовно грошових потоків підприємства. Тому, на нашу думку, в наш час необхідно аналізувати існуючі підходи до управління грошовими потоками підприємства з можливістю побудови системи з використанням обліково-інформаційного забезпечення.

1.2 Управління грошовими потоками на підприємстві

Управління грошовими потоками відноситься до головних сегментів фінансової роботи на підприємстві. Рівень організації управління грошовими значною мірою впливає на поточний та майбутній темпи розвитку підприємства. Достатнього рівня платоспроможності та фінансової стійкості підприємства можна досягти завдяки забезпеченню рівноваги грошових потоків підприємства, і це є основним завданням в управлінні грошовими потоками. Управління грошовими потоками допомагає забезпечити їх збалансованість, оскільки, якщо підприємству не вистачатиме власних коштів для фінансування запасів, то необхідно буде залучати короткострокові та довгострокові кредити, які необхідно погашати, а також сплачувати відсотки за їх використання [11].

Механізм управління грошовими потоками підприємства представляє собою систему впливу на суб'єктно-об'єктні взаємозв'язки системи управління і здійснюється для досягнення поставлених перед ним цілей. До основних проблем формування теоретичної концепції механізму управління є

виявлення його протиріч, породжених, власне, принципами організації складних систем: організаційний процес в таких системах побудований на протилежних засадах і реалізується в протилежних тенденціях, тобто є діалектично організованим процесом [12].

Основними принципами в управлінні грошовими потоками підприємства є такі (табл. 1.3):

Таблиця 1.3 – Принципи управління грошовими потоками підприємства

Назва принципу	Характеристика
Інформативної достовірності	Передбачає забезпечення системи управління грошовими потоками підприємства необхідною інформаційною базою, яка містить повну, правдиву та неупереджену інформацію про зміни грошових потоків і рух грошових коштів у результаті різних видів діяльності
Забезпечення збалансованості	Пов'язана з оптимізацією грошових потоків підприємства в процесі управління ними
Ліквідності	В процесі управління грошовими потоками полягає у забезпеченні ефективного використання грошових коштів, що сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій
Ефективності	Реалізація даного принципу може бути досягнута шляхом синхронізації вхідного та вихідного грошових потоків досліджуваного періоду

Джерело: [13]

Механізм управління грошовими потоками підприємства включає: цілі і завдання управління, критерії управління, фактори управління, принципи управління, специфіку і особливості управління, інструментарій управління, функції управління, а також, ресурси управління, організаційний і соціальний потенціал. Він має ґрунтуватися на принципах системності, інтегрованості, достовірності, динамічності, відповідності цілям підприємства, досяжності, ефективності, багатоваріантності [14]. На рис. 1.4 наведено схематичне зображення механізму управління грошовими потоками підприємства.

Рис. 1.4 – Механізм управління грошовими потоками підприємства

Джерело: [14]

Ми вважаємо, що для того, щоб підприємство могло досягти та зберегти сталу платоспроможність та підвищити власну прибутковість, йому необхідно, застосувавши сукупність заходів, методів і засобів впливу здійснювати цілеспрямований вплив на рух грошових коштів, обсяг і

продуктивність майнових та інтелектуальних цінностей, використовуваних для потреб виробництва, підвищувати продуктивність праці персоналу, мінімізувати шкідливі викиди з виробництва на навколишнє середовище.

Виходячи з цього виділяємо основні цілі управління грошовими потоками:

- визначення і задоволення попиту на гроші підприємства;
- оптимізацію грошових його потоків.

Для забезпечення існування, платоспроможності та ефективної діяльності підприємства визначення і задоволення його попиту на гроші є головним фактором. Якщо у підприємства недостатньо, або навпаки, забагато грошових коштів, це провокує негативний вплив на діяльність підприємства: перший характеризується тим, що існує загроза неспроможності вчасно розраховуватися за поточними зобов'язаннями через нестачу вільних грошових коштів, другий – зростає період фінансового циклу підприємства, внаслідок чого можливість застосування вільних грошових коштів в інвестування стає втраченою. Тому особливо важливим є визначити точну потребу у запасах грошових коштів, тобто величину його попиту на гроші.

Грошові потоки підприємства є головним фактором для забезпечення його стабільного зростання. Завдяки ефективному управлінню грошовими потоками відбувається розвиток і оптимізація всіх ланок і сфер економічної діяльності суб'єкта господарювання. Тому, оптимізувавши грошові потоки, можна буде досягти економічного зростання [12].

На сьогоднішній день вітчизняна наука використовує два підходи стосовно управління грошовими потоками. Це підходи, які розроблені І.О. Бланком та Л.О. Лігоненко і Г.В. Ситник. Метою цих напрямків управління є збалансування і синхронізація надходжень і видатків грошових коштів. Виходячи з цих підходів виокремлюється і третій напрям максимізація чистого грошового потоку чи, навпаки, вирівнювання вхідних і вихідних потоків [15].

Характер грошових потоків є змінним, його важко передбачити. Обсяги вхідного і вихідного грошових потоків обліковуються за двома методами: касовим або методом нарахувань. Фінансовий облік на підприємстві ведеться за використання методу нарахувань, разом з тим, грошовий потік, а саме, грошові надходження, що виступають безпосереднім результатом реалізаційної діяльності підприємства, є елементом обліку, побудованого на касовій основі. Водночас, практика функціонування підприємства доводить існування цілої множини доходів і витрат, які, залежно від методу обліку, будуть віднесені до різних часових періодів. Класичним прикладом такої часової розбіжності слугує облік фінансування капітальних витрат:

- за касовим методом – витрати будуть визнані, а придбане устаткування вважатиметься оплаченим;

- за методом нарахування – витрати, пов'язані з придбанням основного капіталу будуть віднесені на собівартість продукції в якості амортизації, що виступає елементом обліку виключно за методом нарахувань і є головним чинником визначення різниці між двома зазначеними методами обліку [14].

Через виникнення такої ситуації перевищується і збільшується величина коливань чистих грошових потоків, порівняно із величиною прибутків і збитків. Така ситуація призводить до незбалансованості у часі надходжень і видатків грошових коштів: у випадку необхідності використання підприємством страхового запасу грошових коштів на покриття перевищення обсягу вихідного грошового потоку над вхідним (наслідок: зниження рівня абсолютної ліквідності, зростання ризику неплатоспроможності, можливої зупинки операційного циклу підприємства) або у випадку виникнення залишку тимчасово вільних коштів (наслідок: відволікання частини обігових коштів з обороту, тобто до втраченої можливості в отриманні прибутку). Також важливим негативним наслідком за такої незбалансованості грошових потоків є зміна надзвичайно важливого показника фінансового стану та результатів управління грошовими потоками підприємства: подовження

фінансового циклу, а також зростання рівня економічних збитків через відволікання високоліквідних активів, що, у свою чергу збільшує рівень ризику операційної неплатоспроможності.

Таким чином, підприємства зорієнтовані за збалансування та оптимізацію грошових потоків, тобто направлені на врівноваження обсягу і часового проміжку надходжень грошових коштів та їх витрачань.

За визначенням Л.О. Лігоненко і Г.В. Ситник, третім напрямком управління грошовими потоками має виступати їхнє вирівнювання. Воно полягає у ефективному використанні запасів грошових активів через зменшення їх страхових залишків, пов'язаних з циклічністю та/або сезонністю діяльності підприємства [14].

Однак, визначення прийнятності такого підходу полягає у співставленні втрати економічної вигоди, частини циклічних та/або сезонних реалізаційних доходів з втраченою економічною вигодою, пов'язаною із невідповідністю вхідного і вихідного грошових потоків. Окрім того, при синхронності грошових потоків цей напрямок управління грошовими потоками є неактуальним, оскільки підприємство не втратить своєї платоспроможності, навіть, незважаючи на наявність незначного страхового залишку грошових активів [14].

Отже, механізм управління грошовими потоками не завжди використовує такий напрямок, як їх вирівнювання, оскільки воно може застосовуватись для стабільно діючих підприємств із незначними циклічними та/або сезонними коливаннями обсягів діяльності і, відповідно, обсягів грошових потоків, при розподілі і використанні позитивного грошового потоку. Звідси, даний напрям оптимізації грошових потоків не може бути прийнятий в якості загального елемента моделі оптимізації.

Аналізуючи вищезазначене зрозуміло, що якщо підприємство досягне найвищого рівня синхронності грошових потоків, то значення чистого грошового потоку буде наближене до нуля, тобто характеризуватиметься повним використанням вхідного грошового. Також підприємство буде

повністю забезпеченим грошовими коштами. Проте, для того, щоб оптимізаційна діяльність підприємства була найефективнішою, потрібен нормативний рівень страхового запасу, який має бути забезпеченим чистим грошовим потоком, що виступає при цьому інструментом зміни залишків грошових активів підприємства. Тому потрібно утворити напрямок, за якого буде досягнута, або хоча б приближена така тотожність.

Розглянемо етапи формування механізму управління грошовими потоками (рис. 1.5):

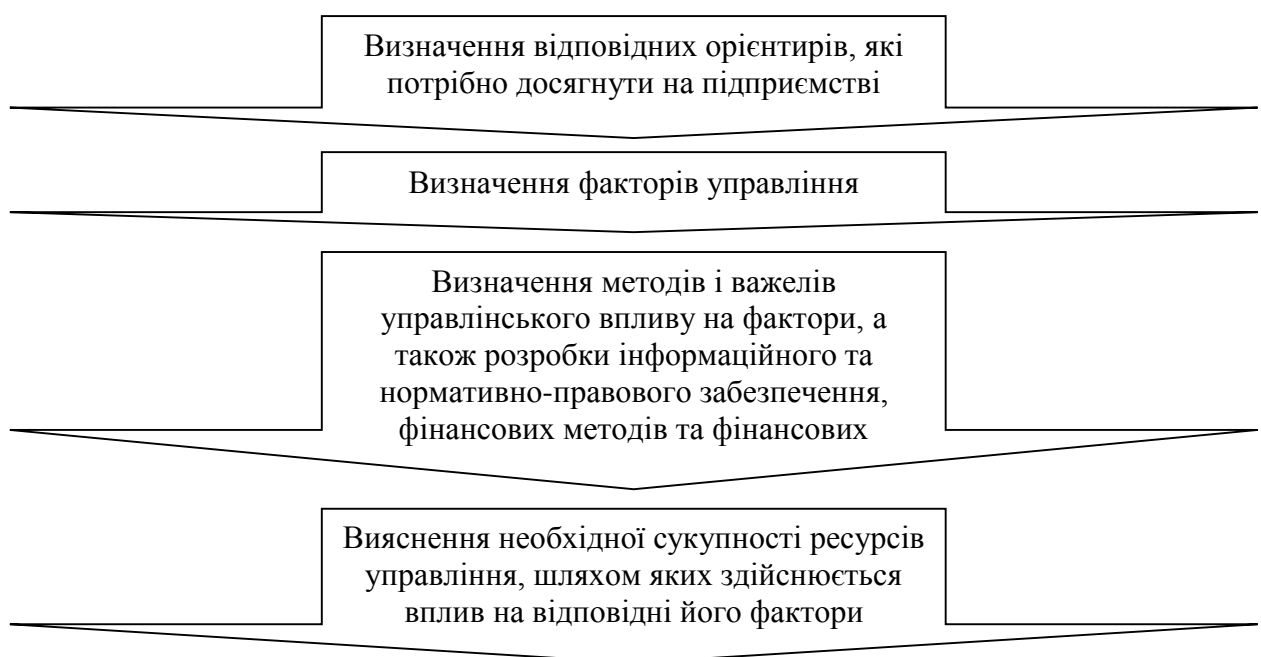

Рис. 1.5 – Етапи формування механізму управління грошовими потоками

Джерело: складено автором на основі [14]

Згідно першого етапу, критеріями управління грошовими потоками підприємства, тобто кількісними характеристиками цілей, можуть виступати: обсяг чистого грошового потоку, величина попиту на гроші, обсяг валових вхідних і вихідних грошових потоків, ліквідність грошового потоку, а також множина показників їх оцінки.

За другим етапом оцінити узгодженість критеріїв і факторів управління можна співставленням запланованих і отриманих показників стану факторів і

показників результатів, на досягнення яких був направлений управлінський вплив.

Згідно четвертого етапу ресурси управління слід розуміти як джерела впливу на фактори управління, яким притаманна різноманітна природа: фінансова, матеріальна, соціальна тощо. Вони не можуть бути ізольованими, оскільки утворюються в результаті взаємного впливу.

На шляху реалізації управлінської стратегії, використовуються різноманітні ресурси, при чому окремі їх види являють собою складну комбінацію інших видів ресурсів. Згідно одного з економічних законів ресурси є кількісно та в межах конкретного часового проміжку обмеженими, тому їх необхідно раціонально й оптимально використати, переглянувши склад виявлених факторів управління або методів управлінського впливу на них: за відомого обсягу ресурсів, максимізується результат, за відомого результату – мінімізується обсяг ресурсів. Тому необхідною є зміна раніше встановлених цілей управління грошовими потоками і приведення їх у відповідність до реальних можливостей впливу на фактори [14].

Вивчення факторів, які впливають на їх обсяг і характер формування у часі є важливою умовою побудови механізму управління грошовими потоками, тому їх можливий перелік наведений на рис. 1.6.

Організаційне забезпечення ефективної моделі управління грошовими потоками підприємства можна охарактеризувати такими напрямками фінансової роботи, як:

- організація трансакції, зокрема в частині часу, обсягів та повноти руху грошових коштів підприємства;
- контроль руху грошових ресурсів, зокрема на відповідність бюджетним параметрам діяльності підприємства у плановому періоді й дотримання значень цільових індикаторів;
- підтримка управлінських рішень та оцінка ефективності менеджменту [14].

Рис. 1.6 – Фактори впливу на обсяг і характер формування грошових потоків у часі

Джерело: [14]

Управління грошовими потоками здійснюється відповідно до поставлених цілей, обґрунтування яких є початковим етапом формування моделі управління грошовими потоками, у яку закладаються загальні і специфічні цілі. Така модель визначається підприємством самостійно і є індивідуальною, враховуючи особливості його фінансово-господарської діяльності, положення фінансової стратегії, а також специфічні умови зовнішнього та внутрішнього середовища її реалізації. Схема прийняття рішення щодо управління грошовими потоками наведена на рис. 1.7 [14]:

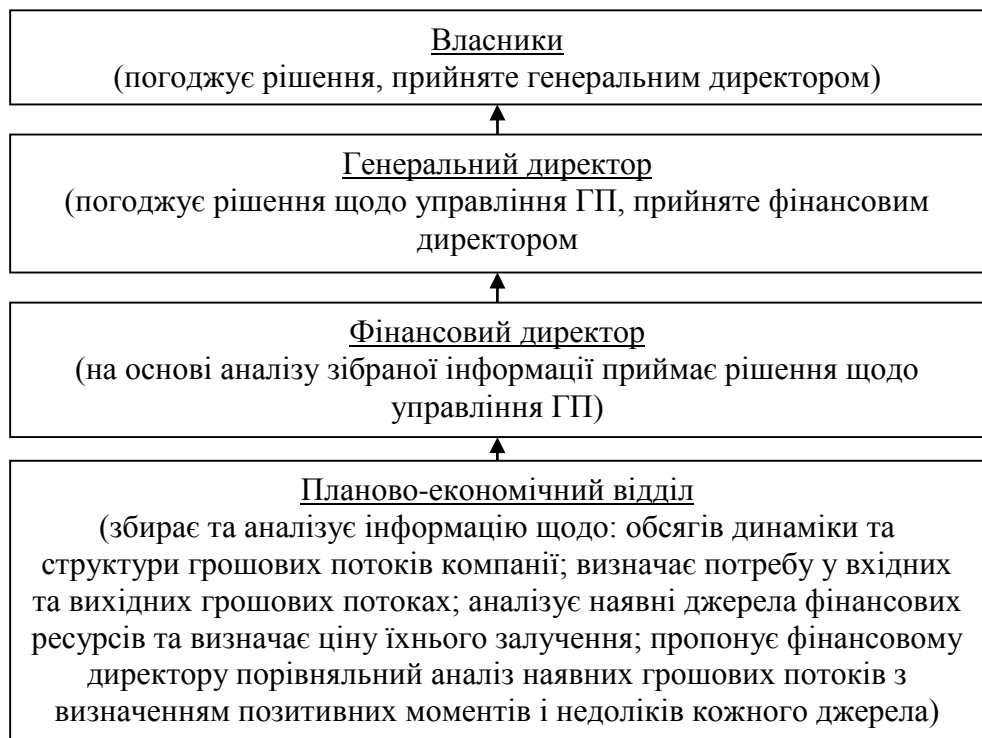

Рис. 1.7 – Порядок прийняття рішення щодо управління грошовими потоками підприємства

Джерело: складено автором на основі [14]

Ефективність управління грошовими потоками визначається синхронізацією надходжень і виплат, підтримкою постійної платоспроможності підприємства і включає такі складові [14]:

- визначення мінімального обсягу грошових коштів, достатнього для обслуговування поточної господарської діяльності;
- постійний моніторинг надходження грошових коштів від продажу;
- згладжування коливань в обсягах надходжень і виплат грошових коштів з метою запобігання платіжної кризи в окремі періоди;
- оптимізація системи розрахунків з постачальниками і покупцями, тобто обґрунтування політики надання комерційних кредитів і отримання відстрочок платежів;
- вибір напрямків використання тимчасово вільних грошових коштів з метою запобігання втрат від інфляції і упущеної вигоди; прискорення

оборотності грошових коштів за рахунок впровадження організаційно-економічних заходів.

Таким чином, оптимізація грошових потоків являється процесом вибору найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов та особливостей здійснення його господарської діяльності.

Отже, управління грошовими потоками в цілому є важливим елементом фінансової політики підприємства, воно наскрізь охоплює всю систему управління підприємством. Важливість та значення управління грошовими потоками важко переоцінити, адже від його якості та ефективності залежить не тільки його стійкість в конкретний період часу, а й можливість подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгострокову перспективу.

В результаті дослідження було виявлено, що механізм управління грошовими потоками є системою управлінського впливу, якій притаманні одночасно організація і дезорганізація, діалектичний взаємозв'язок яких виявляє істинну сутність цього поняття. Розроблений механізм управління грошовими потоками підприємства передбачає досягнення певних управління, що полягають у визначенні попиту на гроші підприємства і оптимізації його грошових потоків. Критеріями управління грошовими потоками підприємства, тобто кількісними характеристиками цілей, можуть виступати: обсяг чистого грошового потоку, величина попиту на гроші, обсяг валових вхідних і вихідних грошових потоків, ліквідність грошового потоку, а також множина показників їх оцінки.

Ефективність управління грошовими потоками визначається синхронізацією надходжень та виплат, підтримкою постійної платоспроможності підприємства та раціональним використанням фінансових ресурсів, які формуються із зовнішніх і внутрішніх джерел. Практична реалізація цих складових управління грошовими потоками дасть змогу певною мірою знайти компроміс між необхідністю підтримувати певний обсяг грошових коштів для забезпечення ліквідності підприємства і бажанням інвестувати тимчасово вільні кошти для забезпечення їх дохідності.

1.3 Ефективність управління грошовими потоками на підприємстві

Головною метою управління грошовими потоками є оптимізація його грошових потоків, тобто вирівнювання надходжень і витрат підприємства.

Для досягнення мети управління грошовими потоками потрібно дотримуватися напрямів цієї системи (рис. 1.8):

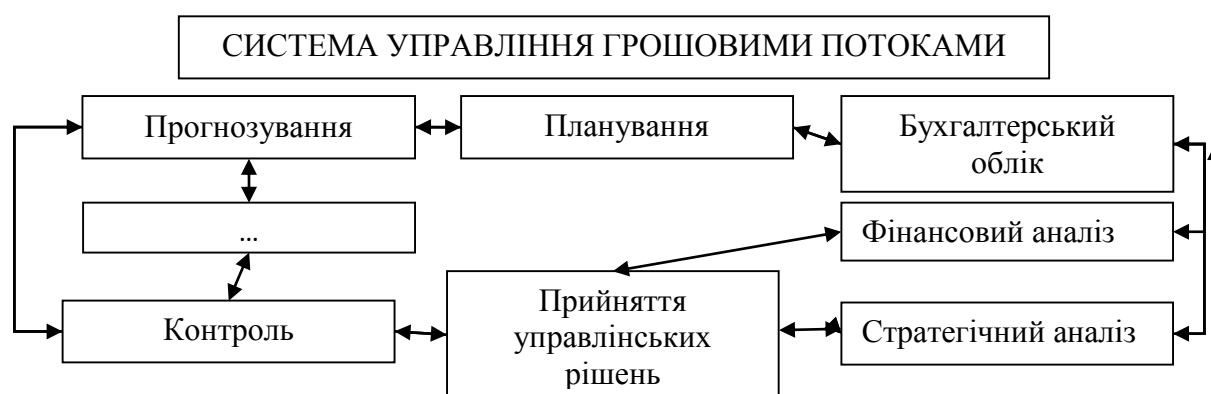

Рис.1.8 – Система управління грошовими потоками підприємства

Джерело: [15]

Як наведено на рис. 1.8, основою для проведення фінансового і стратегічного аналізу є прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо управління грошовими потоками та контролю за їх виконанням на основі роз'яснення теоретико-методологічних засад прогнозування та планування. При здійсненні управління грошовими потоками кожного разу виникають нові економічні напрями, що впливають на систему управління.

Проведення аналізу грошових потоків складається з таких етапів [16]:

I. Горизонтальний аналіз грошових потоків. Цей аналіз передбачає використання звіту про рух грошових коштів, за допомогою якого необхідно визначити обсяги формування додатного (позитивного) грошового потоку, від'ємного (негативного) грошового потоку та чистого грошового потоку, проаналізувати динаміку і тенденції зміни їх розмірів (за допомогою показників абсолютного приросту, темпів зростання та приросту). Додатній грошовий потік визначається як сума надходжень грошових коштів від

операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а від'ємний потік – як сума видатків грошових коштів за цими видами діяльності.

Горизонтальний аналіз дає змогу:

1) визначити джерела надходження грошових коштів для формування додатного грошового потоку, кількісно оцінити обсяг надходження коштів із кожного джерела;

2) встановити напрями використання грошових коштів (складові від'ємного грошового потоку), дати оцінку розміру витрачання коштів за кожним напрямом.

Темп зростання чистого грошового потоку ($T_{\text{ЧГП}}$) необхідно зіставити з темпом зростання активів підприємства ($T_{\text{Акт}}$) і темпом зростання чистого доходу від реалізації продукції ($T_{\text{РП}}$). Для нормального функціонування підприємства підвищення його фінансової стабільності та рівня платоспроможності потрібно, щоб темп зростання чистого доходу був нижче за темп зростання активів, зростання чистого грошового потоку випереджав темп зростання чистого доходу (1.9) [16]:

$$100 < T_{\text{Акт}} < T_{\text{РП}} < T_{\text{ЧГП}} \quad (1.9),$$

де $T_{\text{Акт}}$ – темп приросту активів підприємства;

$T_{\text{РП}}$ – темп приросту обсягів виробництва (реалізації) продукції;

$T_{\text{ЧГП}}$ – темп приросту чистого грошового потоку.

II. Вертикальний (структурний) аналіз додатного, від'ємного та чистого грошових потоків проводиться [16]:

а) за видами господарської діяльності, що дає змогу встановити частку кожного виду діяльності у формуванні додатного, від'ємного та чистого грошових потоків;

б) окремими внутрішніми підрозділами (центрами відповідальності), що покаже внесок кожного з них у формування грошових потоків підприємства;

в) окремими джерелами надходження і напрямками витрачання коштів, що дає можливість встановити частку кожного з них у формуванні загального грошового потоку.

Вертикальний аналіз дає змогу:

1) оцінити структуру грошових потоків, тобто розрахувати частку окремих джерел надходження і напрямків використання коштів у загальному обсязі та проаналізувати зміни, що відбулися;

2) провести ранжування джерел надходження і напрямків використання коштів за вагомістю та порівняти отримані результати.

За результатами горизонтального та вертикального аналізу доцільно робити фундаментальний аналіз формування чистого грошового потоку [16].

Ранжування джерел надходження грошових коштів дає можливість визначити місце (вагомість) кожного з них для забезпечення життєдіяльності підприємства, а отже, і ступінь зосередження уваги до його формування [16].

Ранжування напрямків використання грошових коштів дає змогу оцінити, який вид діяльності є найбільш грошемістким. Це зумовлює черговість розроблення заходів щодо пошуку резервів зменшених витрат і здійснення контролю за доцільністю витрачання грошових коштів [16].

Для визначення факторів, які впливають на результати позитивного, негативного та чистого грошового потоку використовують прямий та непрямий методи.

За допомогою прямого методу визначають показники визначають показники валового та чистого грошового потоку звітного періоду. При застосуванні цього методу використовують дані бухгалтерського обліку, а також звіту про рух грошових коштів, які характеризують надходження та витрати підприємства. Відмінність результатів розрахунків за прямим та непрямим методами є лише при операційній діяльності [16].

За прямим методом чистий грошовий потік від операційної діяльності визначається за формулою (1.10):

$$\text{ЧГП}_{\text{Од}} = \text{ВР}_{\text{РП}} + \text{Од}_{\text{ав}} + \text{ІН}_{\text{Од}} - \text{П}_{\text{ТМЦ}} - \text{ЗП} - \text{ПП} - \text{ІВ}_{\text{Од}} \quad (1.10),$$

де $\text{ВР}_{\text{РП}}$ – виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

$\text{Од}_{\text{ав}}$ – одержані аванси від замовників та покупців;

$\text{ІН}_{\text{Од}}$ – інші надходження від операційної діяльності;

$\text{П}_{\text{ТМЦ}}$ – засоби, виплачені на придбання товаро-матеріальних цінностей;

ЗП – заробітна плата персоналу;

ПП – податкові платежі;

$\text{ІВ}_{\text{Од}}$ – інші витрати від операційної діяльності [16].

Основною перевагою прямого методу є те, що він показує загальні суми надходжень та витрат підприємства, а концентрує увагу на найбільших притоках та відтоках грошових коштів. Недоліком цього методу є те, що він не розкриває взаємозв'язок між величиною фінансового результату та величиною зміни коштів. Цей метод не показує чому може бути неплатоспроможним прибуткове підприємство [16].

За використання непрямого методу можна визначити причину розбіжності фінансових результатів із вільним залишком готівки [16].

За прямим методом чистий грошовий потік від операційної діяльності визначається за формулою (1.11):

$$\text{ЧГП}_{\text{Од}} = \text{ЧП}_{\text{Од}} + \text{А} + \Delta\text{ДЗ} + \Delta\text{З}_{\text{ТМЦ}} + \Delta\text{КЗ} + \Delta\text{ДМП} + \Delta\text{Р} + \Delta\text{АВ}_{\text{Од}} + \Delta\text{АВ}_{\text{В}} \quad (1.11),$$

де А – амортизація основних засобів і нематеріальних активів;

$\Delta\text{ДЗ}$ – зміна дебіторської заборгованості;

$\Delta\text{З}_{\text{ТМЦ}}$ – зміна запасів і ПДВ за придбаними товарами;

$\Delta\text{КЗ}$ – зміна кредиторської заборгованості;

$\Delta\text{ДМП}$ – зміна доходів майбутніх періодів;

$\Delta\text{Р}$ – зміна резерву майбутніх витрат і платежів;

$\Delta\text{АВ}_{\text{Од}}$ – зміна одержаних запасів;

ΔAB_B – зміна виданих авансів [16].

Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності визначається за формулою (1.12):

$$\text{ЧГП}_{\text{ІД}} = \text{ВР}_{\text{ОЗ}} + \text{ВР}_{\text{НА}} + \text{ВР}_{\text{ДФА}} + \text{ВР}_{\text{ВА}} + \text{Д}_{\text{ОД}} - \text{П}_{\text{ОЗ}} - \text{ІС}_{\text{КБ}} - \text{П}_{\text{НА}} - \text{П}_{\text{ДФА}} - \text{П}_{\text{ВА}} \quad (1.12),$$

де $\text{ВР}_{\text{ОЗ}}$ – виручка від реалізації основних засобів;

$\text{ВР}_{\text{НА}}$ – виручка від реалізації нематеріальних активів;

$\text{ВР}_{\text{ДФА}}$ – сума виручки від реалізації довгострокових фінансових активів;

$\text{ВР}_{\text{ВА}}$ – виручка від реалізації викуплених раніше викуплених акцій підприємства;

$\text{Д}_{\text{ОД}}$ – дивіденди і проценти за довгостроковими цінними паперами;

$\text{П}_{\text{ОЗ}}$ – придбані основні засоби;

$\text{ІС}_{\text{КБ}}$ – інвестиції на капітальне будівництво;

$\text{П}_{\text{НА}}$ – сума придбання нематеріальних активів;

$\text{П}_{\text{ДФА}}$ – сума придбання довгострокових фінансових інвестицій;

$\text{П}_{\text{ВА}}$ – викуплені власні акції підприємства [16].

Чистий грошовий потік від фінансової діяльності визначається за формулою (1.13):

$$\text{ЧГП}_{\text{ФД}} = \text{З}_{\text{ВК}} + \text{З}_{\text{ДК}} + \text{З}_{\text{КК}} + \text{ЦФ} - \text{В}_{\text{ДК}} - \text{В}_{\text{КК}} - \text{В}_{\text{Д}} \quad (1.13),$$

де $\text{З}_{\text{ВК}}$ – додатково залучені кошти із зовнішніх джерел і власного капіталу;

$\text{З}_{\text{ДК}}$ – додатково залучені довгострокові кредити і позики;

$\text{З}_{\text{КК}}$ – додатково залучені короткострокові кредити і позики;

ЦФ – кошти, що надійшли як безоплатне цільове фінансування підприємства;

$V_{ДК}$ – виплати основного боргу за довгостроковими кредитами і позиками;

$V_{КК}$ – виплати основного боргу за короткостроковими кредитами і позиками;

$V_{Д}$ – виплачені дивіденти акціонерам підприємства [16].

За результатами визначення чистого грошового потоку від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності визначається загальний грошовий потік підприємства (1.14):

$$ЧГП_{ЗАГ} = ЧГП_{ОД} + ЧГП_{ІД} + ЧГП_{ФД} \quad (1.14).$$

Головною перевагою непрямого методу є те, що він допомагає визначити всі фактори формування чистого грошового потоку, проте за допомогою прямого методу можна одержати дані про обсяг і склад грошових потоків [16].

Грошові потоки підприємства також характеризують за допомогою форми фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів».

Звіт про рух грошових коштів – сукупність показників, що розгорнуто характеризують потік грошових коштів за звітний період. Метою його складання є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період [17].

Аналізуючи грошові потоки підприємства на базі інформації звіту про рух грошових коштів, структурованого у розрізі видів діяльності, необхідно враховувати такі моменти:

1. Позитивне сальдо, тобто чисте надходження грошових коштів у результаті операційної діяльності, забезпечує стабільність функціонування підприємства в довгостроковій перспективі. Негативний грошовий потік у результаті операційної діяльності покривається за рахунок скорочення інвестиційних вкладень та, або джерел зовнішнього фінансування.

2. Динаміка величини грошового потоку від операційної діяльності має досліджуватись одночасно з такими показниками, як темпи приросту (зниження) доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і прибутку від операційної діяльності.

3. Аналіз грошового потоку від інвестиційної діяльності дає змогу зробити висновок щодо ефективності інвестиційної політики підприємства та виявити інвестиції, які в майбутньому зумовлять надходження або видаток грошових коштів.

4. Розгляд показників грошових потоків від фінансової діяльності дає можливість не тільки проаналізувати фінансову політику та фінансові можливості підприємства, а й спрогнозувати майбутні дивіденди власників капіталу [17].

Аналіз грошових потоків попереднього періоду складається з декількох етапів, які зазначено на рис. 1.15.

На першому етапі здійснюється оцінка динаміки грошових потоків за джерелами утворення: зіставляються темпи приросту вільного грошового потоку з темпами приросту активів підприємства та збільшення обсягу виробництва та реалізації продукції. Важливим при цьому є співставити залучені кошти з власним капіталом, визначивши залежність підприємства від зовнішніх джерел [17].

На другому етапі здійснюють розгляд динаміки формування вихідного грошового потоку, а також структури цього потоку за напрямками витрачання коштів. На цьому етапі визначають, як впливає витрачання коштів на активи підприємства, котрі забезпечують приріст ринкової вартості підприємства та куди витрачаються кошти, залучені із зовнішніх джерел. Також на цьому етапі виявляють стан погашення кредиторської заборгованості [17].

Рис. 1.15 – Етапи аналізу грошових потоків

Джерело: складено автором на основі [17]

Наступний етап характеризується визначенням рівня збалансованості грошових потоків. На цьому етапі визначають показник чистого грошового потоку, як найважливішого результативного показника фінансової діяльності та збалансованості грошових потоків підприємства [17].

На цьому етапі також визначають показник «якості чистого грошового потоку». Якість вважається високою, якщо за звітний період чистий рух грошових коштів від операційної діяльності був позитивним, а від інвестиційної та фінансової – негативним. Також важливим є аналіз структури вхідних та вихідних грошових потоків, при цьому важливо визначити як це впливає на зміну питомої ваги грошових коштів від реалізації продукції [17].

Показники оцінки синхронності формування вхідного та вихідного грошових потоків у розрізі окремих інтервалів звітного періоду наведено у додатку Б [18].

На результати господарської діяльності підприємства негативно впливають як дефіцитний, так і надлишковий грошові потоки. Негативні наслідки дефіцитного грошового потоку проявляються у зниженні рівня загальної платоспроможності та ліквідності балансу підприємства [19].

Характерні його ознаки:

- зростання обсягу простроченої кредиторської заборгованості за товарними та фінансовими операціями;
- збільшення тривалості операційного та фінансового циклів;
- зниження прибутковості активів і власного капіталу;
- вимушений продаж частини необоротних активів;
- втрачена можливість в отриманні прибутку [19].

Негативні наслідки надлишкового грошового потоку виражаються у:

- втраті реальної вартості тимчасово вільних грошових коштів через вплив інфляційного чинника;
- втраті потенційного доходу від невикористаної частини грошових коштів у процесі короткострокового інвестування;
- зниженні в кінцевому підсумку рентабельності активів і власного капіталу. Методи оптимізації дефіцитного (негативного) грошового потоку залежать від часу його виникнення – короткострокового або довгострокового періоду [19].

Збалансованість дефіцитного грошового потоку в короткотерміновому інтервалі часу досягають за допомогою прискорення залучення грошових коштів та уповільнення їх витрачання (виплат). Так, прискорити залучення грошових коштів у короткостроковому періоді можна за рахунок:

- повної передоплати за реалізовану продукцію, яка користується підвищеним попитом у споживачів;
- зниження терміну надання комерційного кредиту покупцям товарів;
- застосування сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості (обліку і застави векселів, факторингу, форфейтингу тощо).

Уповільнення виплат коштів у короткостроковому періоді досягаються шляхом:

- збільшення за погодженням з постачальниками строків надання підприємству-виробнику комерційного кредиту;
- придбання капітальних активів, які вимагають оновлення, на їхню фінансову оренду (лізинг);
- реструктуризації кредитного портфеля підприємства через переведення короткострокових кредитів у довгострокові тощо [19].

Збільшення обсягу позитивного грошового потоку в довгостроковому періоді може бути забезпечено за допомогою:

- залучення довгострокових банківських кредитів;
- продажу частини або всього обсягу фінансових активів, які входять у інвестиційний (фондовий) портфель;
- реалізації (або передачі в оренду) основних засобів, що не використані;
- продажу недобудованих об'єктів, які значаться у складі незавершеного будівництва, потенційним інвесторам;
- додаткового випуску акцій для акціонерних товариств;
- залучення стратегічних інвесторів з метою підвищення обсягів акціонерного капіталу [19].

Зниження обсягу дефіцитного грошового потоку в довгостроковій перспективі можна забезпечити за рахунок:

- відмови від реалізації нових проектів, включених до інвестиційної програми підприємства;
- консервації об'єктів незавершеного будівництва;
- відмови від довгострокових фінансових інвестицій;
- зниження величини постійних витрат [19].

Засоби оптимізації надлишкового грошового потоку пов'язані із забезпеченням зростання інвестиційної активності підприємства. До цих засобів відносять:

- зростання обсягу капітальних інвестицій, які спрямовуються на оновлення основного капіталу;
- прискорення періоду проектування і будівництва виробничих об'єктів;
- проведення заходів щодо диверсифікації своєї продукції та ринків її збуту;
- розширення обсягів портфельного інвестування;
- дострокове погашення довгострокових кредитів (але за узгодженістю із банками) [19].

Завершальним етапом оптимізації є створення умов максимізації чистого грошового потоку (резерву грошових коштів), що забезпечує підвищення темпів економічного розвитку підприємства, насамперед, за рахунок внутрішніх джерел фінансування (чистого прибутку та амортизаційних відрахувань) [19].

Збільшення обсягу чистого грошового потоку може бути досягнуто за рахунок проведення таких заходів:

- зниження питомої ваги змінних витрат у ціні товару;
- зменшення абсолютного обсягу постійних витрат;
- проведення раціональної податкової політики, яка забезпечує зниження величини сумарних податкових виплат;
- здійснення гнучкої цінової політики, орієнтованої на цінового лідера;
- використання способів прискореної амортизації необоротних активів;
- посилення претензійної роботи з контрагентами для забезпечення повного і своєчасного стягнення штрафних санкцій [19].

Таким чином, оптимізація грошових потоків являється процесом вибору найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов та особливостей здійснення його господарської діяльності.

Отже, треба відзначити надзвичайну вагомість аналізу й оптимізації грошових потоків в сучасних умовах функціонування підприємств, оскільки ці процеси тісно пов'язані з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів підприємства та є невід'ємним елементом загальної системи управління підприємством, особливо в режимі реалізації заходів антикризової політики. Щодо перспектив подальших досліджень, то на сьогодні необхідно зосередити значну увагу на розвитку та дослідженні новітніх методів оптимізації грошових потоків, які передбачають використання елементів програмного забезпечення.

Наукові здобутки у цій царині сформували ґрунтовну методологічну базу аналізу та управління грошовими потоками. У той же час, у розробках попередніх дослідників значну увагу зосереджено на питаннях організації грошових потоків, змісту звіту про рух грошових коштів, особливостях прямого і непрямого методів формування інформації у ньому і досить часто методика аналізу має фрагментарний характер, викладена у неформалізованій, вербальній формі. Тому вважаємо своєчасним та необхідним розроблення методики комплексного аналізу руху грошових коштів та її апробацію на реальних даних, наведених у фінансовій звітності підприємства.

Висновки до розділу 1

Проведене дослідження теоретичних засад грошових потоків підприємства показало, що на сьогодні не існує єдиного підходу щодо змісту даної категорії. На нашу думку, поняття «грошові потоки підприємства» може трактуватися як комплекс подій, послідовно розподілених у часі, згідно яких відбувається зміна власника грошових коштів завдяки виконанню зобов'язань між державою, суб'єктами господарювання, міжнародними організаціями та домогосподарствами.

Зміст управління потоками грошових коштів полягає у підтриманні грошових коштів підприємства на оптимальному рівні, своєчасному забезпеченні грошовими засобами всіх видів діяльності у необхідному обсязі,

оптимізації грошових потоків і структури капіталу підприємства. Під оптимізацією грошових потоків розуміють процес вибору найкращих форм їх організації на підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його господарської діяльності.

Метою аналізу грошових потоків підприємства є прискорення руху грошових коштів і підвищення на цій основі оборотності активів і капіталу, а також забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Звіт про рух грошових коштів – сукупність показників, що розгорнуто характеризують потік грошових коштів за звітний період. Метою його складання є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період.

Управління грошовими потоками в цілому є важливим елементом фінансової політики підприємства, воно наскрізь охоплює всю систему управління підприємством. Важливість та значення управління грошовими потоками важко переоцінити, адже від його якості та ефективності залежить не тільки його стійкість в конкретний період часу, а й можливість подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгострокову перспективу.

Аналізу й оптимізація грошових потоків в сучасних умовах функціонування підприємств є дуже важливими, оскільки ці процеси тісно пов'язані з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів підприємства та є невід'ємним елементом загальної системи управління підприємством, особливо в режимі реалізації заходів антикризової політики.

Щодо перспектив подальших досліджень, то на сьогодні необхідно зосередити значну увагу на розвитку та дослідженні новітніх методів оптимізації грошових потоків, які передбачають використання елементів програмного забезпечення.

Отже, грошові потоки відіграють важливу роль у діяльності підприємства. Покращення ефективності грошових потоків є необхідною умовою для існування та фінансової стійкості підприємства на ринку.

2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПАТ «МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ КОМПРЕСОРНИЙ ЗАВОД»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ «Мелком»

ПАТ «Мелітопольський компресор» («Мелком») – провідне підприємство СНД у сфері компресоробудування [20].

Завод заснований в 1930 році і більше 80 років розробляє і виробляє високоякісне компресорне і насосне обладнання з широким спектром технічних характеристик, великою областю застосування. Незважаючи на розпад СРСР і виникло в зв'язку з цим падіння виробництва на машинобудівних підприємствах, банкрутство окремих підприємств, ПАТ «Мелком» в даний час виробляє всю гаму компресорів, що випускалися заводом в 90-і роки, а також модернізовані та нові марки компресорів [20].

Устаткування ПАТ «Мелком» застосовується в нафтогазовій, вугільній, хімічній, харчовій, суднобудівній, металургійній промисловості, геології, сільському господарстві, будівництві, авіації, житлово-комунальному господарстві та інших галузях економіки [20].

Продукція підприємства відома і добре зарекомендувала себе в багатьох країнах світу. ПАТ «Мелком» має багаторічний досвід поставок обладнання в усі держави СНД, і в більш ніж 40 країн далекого зарубіжжя, серед яких Німеччина, Великобританія, Італія, Голландія, Португалія, Греція, Фінляндія, Чехія, Угорщина, Китай, Індія, Індонезія, Куба і інші країни.

Для зручності споживачів підприємством створені представництва в Росії, Туркменістані, Україні, Молдові, Болгарії [20].

Основною метою діяльності ПАТ «Мелком» є:

- Господарська діяльність, спрямована на отримання прибутку;
- Задоволення потреб споживачів у компресорах заводу [20].

Чисельність працівників на ПАТ «Мелком» станом на 31.12.2017 р. становить 235 осіб, які регулярно підвищують свою кваліфікацію [20].

В організаційній структурі ПАТ «Мелком» переважають лінійні та функціональні структури, які поєднуються, але тип вертикальних зв'язків «лідера-підлеглого» залишається переважаючим. Він характеризується тим, що на чолі кожного структурного підрозділу є лідер, наділений усіма повноваженнями, здійснюючи своє єдине керівництво з підлеглими працівниками і функції управління залишаються в його руках [20].

Функціональна система забезпечує форму поділу та співпраці в управлінні, в якому виконуються дії щодо прийняття рішень і контролю керівниками ліній, тоді як рішення щодо функціонального дизайну розробляються, консультуються та координуються. Така структура управління є логічно більш узгодженою та чітко визначеною, але також менш гнучкою [20].

Інформаційною базою для оцінювання ефективності управління грошовими потоками на ПАТ «Мелком» є дані балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, які наведено у додатку Г [21].

Аналізуючи основні показники діяльності ПАТ «Мелком» видно, що за 2015-2017 роки вони є не стабільними. Отже, розглянемо основні показники діяльності ПАТ «Мелітопольський компресорний завод (табл. 2.1):

Таблиця 2.1 – Основні показники діяльності ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.

Показник	Рік			Відхилення, -/+	
	2015	2016	2017	2017 р. до 2015 р.	2017 р. до 2016 р.
1. Майно					
1.1. Необоротні активи	29962	10469	8941	-21021	-1528
1.2. Оборотні активи	29693	38461	41915	12222	3454
1.3. Дебіторська заборгованість	14898	17956	21566	6668	3610
1.4. Грошові кошти та їх еквіваленти	15	3109	1932	1917	-1177

Продовження таблиці 2.1

Джерело: складено автором на основі [21]

1.5. Основні засоби (ОЗ)	9268	8669	6051	-3217	-2618
1.6. Запаси	13445	17396	18417	4972	1021
2. Капітал					
2.1. Власний капітал	51536	34036	42860	-8676	8824
2.2. Позиковий капітал	8119	14894	7996	-123	-6898
2.3. Поточні зобов'язання	5552	12327	7982	2430	-4345
2.4. Довгострокові зобов'язання	2567	2567	14	-2553	-2553
3. Загальноекономічні показники					
3.1. Валюта балансу	59655	48930	50856	-8799	1926
3.2. Чистий дохід від реалізації продукції	39401	71026	31282	-8159	39744
3.3. Собівартість реалізованої продукції	(22263)	(57993)	(21893)	370	36100
3.4. Чистий прибуток (збиток)	8699	(17500)	6271	-2428	23771
3.5. Первісна вартість ОЗ	43774	42913	28250	-15524	-14663
3.6. Знос ОЗ	34506	34244	22199	-11857	-12045
3.7. Амортизаційні відрахування	646	709	380	-266	-329

Отже, аналізуючи основні показники діяльності ПАТ «Мелітопольського компресорного заводу» видно, що всі вони є нестабільними і спостерігається тенденція до погіршення діяльності. Це пов'язано із скороченням ринків збуту продукції та відповідності «ціна»– «якість» продукції.

2.2. Аналіз фінансового стану ПАТ «Мелком»

На основі оцінки фінансового стану відбувається управління фінансами підприємства. Також здійснюється оптимізаційне управління грошовими коштами та чітке та правильне планування та прогнозування.

Проведемо оцінку фінансового стану ПАТ «Мелітопольський компресорний завод» здійснюється такими методами:

- аналіз ліквідності та платоспроможності;

– аналіз ділової активності.

Стійкість підприємства залежить від ефективності використання майна, якості обладнання, його оновлення та наявності старого обладнання.

Для аналізу майнового стану підприємства розраховуємо показники, які його характеризують на основі [22], [23], [24], [25] (табл. 2.2):

Таблиця 2.2 – Аналіз показників ліквідності ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.

Показник	Рік			Відхилення, +/-	
	2015	2016	2017	2017 р. до 2015 р.	2017 р. до 2016 р.
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	24141	26134	33933	9792	7799
Коефіцієнт покриття	5,3	3,1	5,3	0	2,2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,9	1,7	2,9	0	1,2
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,003	0,25	0,24	0,237	-0,01

Джерело: розраховано автором на основі [22], [23], [24], [25]

Отже, як показують розрахунки, ПАТ «Мелком» є платоспроможним. На кінець 2017 року підприємство може погасити негайно за рахунок наявних грошових коштів 24% найбільш термінових зобов'язань, що повністю відповідає нормативному значенню. Коефіцієнт швидкої ліквідності протягом аналізованого періоду вирівнявся і є досить високим, а це означає, що у 2017 році підприємство може на 290% розрахуватися з короткостроковими зобов'язаннями. Отримані кошти від перетворення оборотних активів в готівку можуть перекрити кредиторську заборгованість товарного характеру та поточні зобов'язання за розрахунками в повній мірі, оскільки коефіцієнт покриття протягом 2015-2017 рр. більше 1.

Аналіз показників ділової активності дає можливість визначити результативність діяльності підприємства за допомогою оцінки ефективності використання виробничих та фінансових ресурсів на основі [26], [27], [28]. [29], [30], [31], [32], [33], [34] (табл. 2.3)

Таблиця 2.3 – Аналіз показників ділової активності на ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.

Показник	Рік			Відхилення, +/-	
	2015	2016	2017	2017 р. до 2015 р.	2017 р. до 2016 р.
Коефіцієнт оборотності активів	0,7	1,31	0,63	-0,07	-0,68
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,84	1,66	0,81	-0,03	-0,85
Коефіцієнт оборотності запасів	4,66	3,76	1,22	-3,44	-2,54
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,45	5,04	1,91	-2,54	-3,13
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,53	2,4	3,59	1,06	1,19
Період погашення дебіторської заборгованості, дні	142,29	150	100,28	-42,01	-49,72
Період погашення кредиторської заборгованості, дні	80,9	71,43	188,48	107,52	116,99
Тривалість операційного циклу, дні	282,62	178,99	521,86	239,84	342,87
Тривалість фінансового циклу, дні	201,72	107,56	333,38	131,66	225,82

Джерело: розраховано автором на основі [26], [27], [28]. [29], [30], [31], [32], [33], [34]

Проаналізувавши показники ділової активності ПАТ «Мелком» видно, що оборотність активів прискорюється, за аналізований період вона прискорилась на 0,7 оборотів, проте, це значення не є сталим, оскільки у 2016 році оборотність активів уповільнилась. Тому у 2016 році суб'єкт господарювання неефективно використовував усі наявні ресурси.

Отже, показники ділової активності підприємства за аналізований період не є стабільними, що означає погіршення ефективності використання запасів та відвернення коштів у запаси та кредиторську заборгованість. Так, за 2015-2017 рр. коефіцієнт оборотності запасів скоротився на 3,44 од., а 2016-

2017 – на 2,54. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, в свою чергу, за 2015-2017 скоротився на 2,54, а за 2015-2016 рр. на 3,13 од..

Також видно, що тривалість операційного циклу на ПАТ «Мелітопольський компресорний завод» зростає внаслідок збільшення терміну погашення кредиторської заборгованості. Так, тривалість операційного циклу за 2015-2017 рр. зросла на 240 днів або на 85%, а за 2016-2017 рр. – на 343 дні або на 191%, то термін погашення кредиторської заборгованості за ці періоди зріс відповідно на 132% та 164%. Звісно, така ситуація негативно впливає на діяльність підприємства та знижує його рівень ділової активності.

Отже, комплексний аналіз ПАТ «Мелітопольський компресорний завод» показав сильні та слабкі сторони його діяльності.

Сильними сторонами є такі: даний суб'єкт господарювання є платоспроможним та може своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями; у підприємства достатньо власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних і частини оборотних активів; фінансово підприємство є стійким і здатне проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування діяльності.

Слабкими сторонами підприємства є такі: підприємство використовує не весь свій потенціал; підприємство неефективно використовує наявні ресурси; зростає термін погашення кредиторської заборгованості підприємства.

2.3. Аналіз складу, структури та ефективності використання грошових потоків на ПАТ «Мелком»

Необхідною умовою започаткування та успішного функціонування будь-якого бізнесу є наявність певного обсягу грошових засобів. Під час виробничої діяльності капітал постійно здійснює кругообіг: грошова форма – виробнича – товарна – грошова, а отже грошові кошти постійно витрачаються і надходять, що називають грошовим потоком. Від того, наскільки узгоджені

між собою за обсягом і часом види грошових потоків значною мірою залежить фінансова стійкість та поступальний характер економічного розвитку підприємства [35].

Для більшості вітчизняних підприємств проблема дефіциту грошових коштів є актуальною. Це зумовлено як внутрішніми (втрата споживачів, недоліки щодо якості та асортименту продукції, слабке фінансове планування, неналежна структура фінансових служб, недосконалість управлінського обліку, і як наслідок, – втрата контролю над витратами, низька кваліфікація кадрів тощо), так і зовнішніми (затримки платежів, не грошові форми розрахунків, загострення конкуренції, подорожчання енергоносіїв, втрати від експорту через нестабільний обмінний курс, тиск податкового законодавства, висока вартість позикових коштів, інфляційний вплив та ін.), причинами [36].

Потреба в створенні ефективної системи управління грошовими потоками підприємства є незаперечною. Менеджмент підприємства повинен уберегти гроші від інфляції, забезпечити нормальну поточну діяльність, підтримати репутацію підприємства як надійного фінансового партнера. Від його якості та ефективності залежить не тільки стійкість підприємства на конкретний період часу, а й можливість подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгострокову перспективу. Аналіз руху грошових коштів є необхідною умовою ефективного управління грошовими потоками, які забезпечують фінансово-господарську діяльність підприємства. Адже незбалансованість у часі надходжень і виплат грошових засобів може загрожувати нормальному протіканню бізнес-процесів і спричинити неплатоспроможність навіть для тих підприємств, які успішно здійснюють діяльність і генерують достатню суму прибутку [37].

Результати аналізу Звіту про рух грошових коштів підприємства мають неоціненне значення для як для зовнішніх користувачів (власники, інвестори, кредитори, партнери), але й для самого керівництва, оскільки є свідченням рівня ефективності господарювання, підтвердженням або спростуванням

доцільності обраних підприємством стратегії і тактики фінансового управління [37].

Метою аналізу грошових потоків підприємства є оцінка здатності підприємства генерувати грошові кошти в розмірі і в строки, необхідні для здійснення планових витрат, сприяння ефективному управлінню грошовими потоками підприємства, що дозволить:

- 1) забезпечити фінансову незалежність підприємства;
- 2) підвищити ефективність операційної та інших видів діяльності;
- 3) забезпечити прискорення оборотності капіталу;
- 4) оптимізувати потребу в залученому капіталі;
- 5) знизити ризик неплатоспроможності.

Аналіз грошових потоків проводиться за підприємством у цілому, а також у розрізі основних видів господарської діяльності [37].

Проведемо аналіз надходжень грошових потоків на ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.на основі [21], див. Додаток Г.

Таблиця 2.4 – Аналіз надходжень грошових потоків на ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.

Показник	2015		2016		2017		Відхилення, тис. грн.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2017р. до 2015р..	2017р. до 2016р
1. Операційна діяльність	94036	87,92	72419,00	93,6	42380,00	60,31	-51656	- 30039
1.1. Реалізація продукції (товарів, робіт, послуг)	28113	26,29	37341	48,26	18053	25,69	-10060	- 19288
1.2. Повернення податків і зборів	1475	1,38	1952	2,52	902	1,28	-573	-1050
1.3. у тому числі податку на додану вартість	1475	1,38	1883	2,43	902	1,28	-573	- 10981
1.4. Цільового фінансування	143	0,13	242	0,31	296	0,42	153	54

Продовження таблиці 2.4

1.5. Надходження від отримання субсидій, дотацій	13	0,01	61	0,79	296	0,42	283	235
1.6. Надходження авансів від покупців і замовників	19993	18,69	28653	37,03	18832	26,8	-1161	-9821
1.7. Надходження від повернення авансів	80	0,07	366	0,47	6	0,009	-74	-360
1.8. Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	0	0	1	0,001	9	0,01	9	8
1.9. Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	0	0	0	0	0	0	0	0
1.10. Надходження від операційної оренди	819	0,78	1128	1,14	1227	1,75	408	99
1.11. Надходження від отримання роялті, авторських винагород	0	0	0	0	0	0	0	0
1.12. Надходження від страхових премій	0	0	0	0	0	0	0	0
1.13. Надходження фінансових установ від повернення позик	0	0	0	0	0	0	0	0
1.14. Інші надходження	41925	39,2	792	0,8	1857	2,64	-40068	1065
2. Інвестицій на діяльність	4538,00	4,24	1019	1,32	26998	38,42	22460	25979
2.1. Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2. Необоротних активів	738	0,69	1019	1,32	26998	38,42	26260	25979

Продовження таблиці 2.4

2.3. Надходження від отриманих: відсотків	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4. дивідендів	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5. Надходження від деривативів	0	0	0	0	0	0	0	0
2.6. Надходження від погашення позик	3800	3,55	0	0	0	0	-3800	0
2.7. Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	0	0	0	0	0	0	0	0
2.8. Інші надходження	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Фінансова діяльність	8379	7,83	3935	5,09	891	1,27	-7488	-3044
3.1. Надходження від: Власного капіталу	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2. Отримання позик	8379	7,83	3935	5,09	891	1,27	-7488	-3044
3.3. Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	0	0	0	0	0	0	0	0
3.4. Інші надходження	0	0	0	0	0	0	0	0
Загальний обсяг вхідного потоку	106593	100	77373	100	70269	100	-36324	-7104

Джерело: сформовано автором на основі [21], Додатку Г

Наступним етапом дослідження є аналіз витрачань грошових потоків, який наведений у табл. 2.5.

Рух грошових коштів підрозділяє грошові надходження і виплати на три основні категорії:

- рух коштів в результаті операційної діяльності;
- рух коштів в результаті інвестиційної діяльності;
- рух коштів в результаті фінансової діяльності.

Таблиця 2.5 – Аналіз надходжень грошових потоків на ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.

Показник	2015		2016		2017		Відхилення, тис. грн.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2017р. до 2015р..	2017р. до 2016р..
1. Операційна діяльність	(98960)	88,51	(73030)	94,59	(79493)	98,7	-19467	6463
1.1. Витрачання на оплату: товарів(робіт , послуг)	(4883)	4,37	(22393)	29,00	(13916)	17,28	9033	-8477
1.2. Праці	(9555)	8,55	(11696)	15,15	(10395)	12,91	840	-1301
1.3. Відрахувань на соціальні заходи	(6132)	5,48	(4798)	6,21	(4736)	5,88	-1396	-62
1.4. Зобов'язань з податків і зборів	(6059)	5,43	(4685)	6,07	(10323)	12,82	4264	5638
1.5. Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	(3601)	3,22	(252)	0,33	(2466)	3,06	-1135	2214
1.6. Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	(0)	0	(0)	0	(3500)	4,35	3500	3500
1.7. Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	(2458)	2,2	(4433)	5,74	(4357)	5,41	1899	-76
1.8. Витрачання на оплату авансів	(24026)	21,49	(23413)	30,33	(28801)	35,76	4775	5388
1.9. Витрачання на оплату повернення авансів	(2)	0,002	(15)	0,02	(0)	0	-2	-15
1.10. Витрачання на оплату цільових внесків	(112)	0,1	(104)	0,13	(98)	0,11	-14	-6
1.11. Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
1.12. Витрачання фінансових установ на надання позик	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
1.13. Інші витрачання	(42142)	37,7	(1241)	1,61	(901)	1,12	-41241	-340

Продовження таблиці 2.5

2. Інвестиційна діяльність	(3845)	3,44	(149)	0,19	(160)	0,2	-3685	11
2.1. Витрачання на придбання фінансових інвестицій	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
2.2. необоротних активів	(45)	0,04	(149)	0,19	(160)	0,2	115	11
2.3. Виплати за деривативами	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
2.4. Витрачання на надання позик	(3800)	3,4	(0)	0	(0)	0	-3800	0
2.5. Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
2.6. Інші платежі	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
3. Фінансова діяльність	8992	8,04	(4025)	5,21	(891)	1,11	-8101	-3134
3.1. Витрачання на: викуп власних акцій	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
3.2. Погашення позик	8992	8,04	4025	5,21	891	1,11	-8101	-3134
3.3. Сплату дивідендів	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
3.4. Витрачання на сплату відсотків	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
3.5. Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
3.6. Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
3.7. Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
3.8. Інші платежі	(0)	0	(0)	0	(0)	0	0	0
Загальний обсяг вихідного потоку	(111807)	100	(77204)	100	(80544)	100	-31263	3340

Джерело: сформовано автором на основі [21], Додатку Г

Групування потоків грошових коштів по цим категоріям дозволяє відобразити вплив кожного з трьох основних напрямків діяльності підприємства на рівень грошових надходжень. Комбінований вплив всіх трьох категорій на об'єм грошових коштів визначає чисті зміни грошових коштів за період [38].

Операційна діяльність - основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Прикладами грошових надходжень і виплат в результаті операційної діяльності можуть бути:

- надходження від покупців за продані товари, роботи, послуги;
- надходження грошових коштів за надання права користуватися активами;
- виплати постачальникам;
- виплати робітникам [38].

На ПАТ «Мелком» за 2015-2017 роки чистий рух коштів від операційної діяльності був від'ємним, відповідно -4924 тис. грн. у 2015 р., -611 тис. грн. у 2016 році та -37113 тис. грн. у 2017 році.

Інвестиційна діяльність – сукупність операцій по придбанню та продажу довгострокових (необоротних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів [38].

Інформація про рух грошових коштів, які пов'язані з інвестиційною діяльністю, дуже важливі, оскільки вони відображають витрати, зроблені по відношенню ресурсів, які, як планується, створять в майбутньому прибуток і рух грошових коштів. Приклади руху грошових коштів в результаті інвестиційної діяльності:

- надходження від продажу необоротних активів, як матеріальних, так і нематеріальних;
- надходження від реалізації акцій, облігацій та інших цінних паперів (крім грошових еквівалентів);
- надходження по позикам, які виплачуються позичальниками;

- виплати, пов'язані з придбанням необоротних активів, як матеріальних, так і нематеріальних;
- виплати, пов'язані з придбанням акцій, облігацій та інших цінних паперів (крім грошових еквівалентів);
- видача позик [38].

Рух коштів в результаті інвестиційної діяльності на ПАТ «Мелком» протягом досліджуваних років спостерігався додатнім у 2015 році був приріст на 693 тис. грн., на 870 тис. грн. у 2016 році та на 26838 тис. грн. у 2017 році, що пов'язане з продажем необоротних активів у 2015 р. на суму 738 тис. грн., у 2016 році – на суму 1019 тис. грн., і у 2017 році – на суму 26998 тис. грн.

Фінансова діяльність – це діяльність, результатом якої є зміни в розмірі та складі власного капіталу та залучених коштів підприємства. Вважається, що фірма здійснює фінансову діяльність, якщо вона одержує ресурси від акціонерів, повертає ресурси акціонерам, бере позики у кредиторів і виплачує суми, одержані в якості позики. Приклади руху грошових коштів в результаті фінансової діяльності:

- надходження від емісії простих та привілейованих акцій;
- надходження від випуску облігацій;
- виплати, пов'язані з викупом власних акцій;
- виплати дивідендів;
- виплати, пов'язані з погашенням випущених облігацій;
- виплати, які проводяться орендаром в зменшення заборгованості по фінансовому лізингу [38].

Значні витрати грошових коштів по фінансовій діяльності на підприємстві відбуваються за рахунок погашення кредитних ресурсів. У 2015 р. ПАТ «Мелком» погашення позики на суму 8992 тис. грн. спричинило від'ємний чистий рух коштів від фінансової діяльності на суму 613 тис. грн.. За 2016 р. сума погашень позик була більшою за надходження позик на 90 тис. грн. у 2017 році сума надходжень та витрат мала однакове значення. Проте, в

аналізованому періоді спостерігається зменшення сукупних надходжень та витрат від фінансової діяльності.

Представимо сальдо грошових потоків від усіх видів діяльності за 2015-2017 рр. у табл. 2.6:

Таблиця 2.6 – Сальдо грошових потоків від усіх видів діяльності за 2015-2017 рр.

Вид діяльності	2015 рік, тис. грн.	2016 рік, тис. грн.	2017 рік, тис. грн.
Операційна	-4924	-611	-37113
Інвестиційна	+693	+870	+26838
Фінансова	-613	-90	0
Загальна оцінка якості управління	кризове	кризове	кризове

Джерело: розраховано автором на основі [21], Додатку Г

Розглянемо динаміку сальдо грошових потоків від усіх видів діяльності за 2015-2017 рр. (рис.2.7):

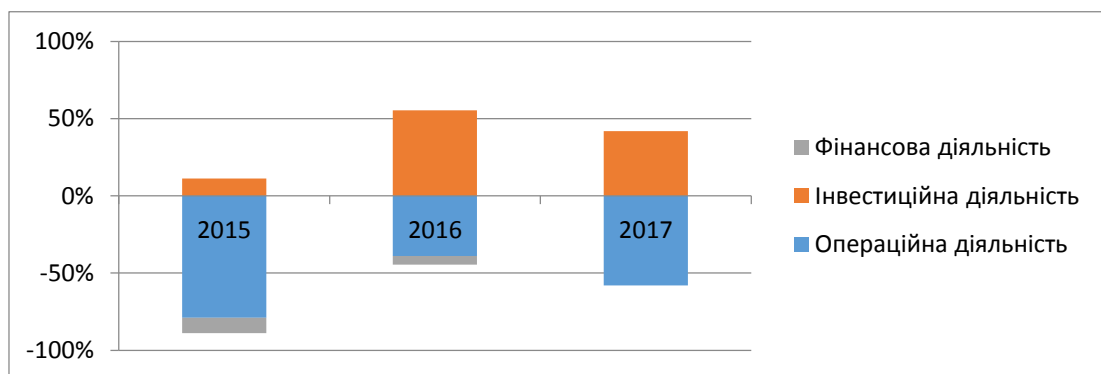

Рис. 2.7 – Динаміка зміни грошових потоків від усіх видів діяльності за 2015-2017 рр.

Джерело: створено автором на основі табл. 2.6

Отже, в аналізованому періоді спостерігається ненормальна якість управління підприємством, оскільки сальдо грошових потоків від основної (операційної) діяльності підприємства є від'ємним. Сутність такої структури

грошових коштів пояснюється тим, що підприємство продає необоротні активи, тим самим погіршує стан основних засобів, продає нематеріальні активи.

Таким чином, стан підприємства можна охарактеризувати як кризове, а якість управління у такій ситуації не витримує жодної критики. Сутність такої структури капіталу полягає в тому, що підприємство фінансує витрати операційної та фінансової діяльності за рахунок надходжень від інвестиційної. Це означає, що підприємство несвоєчасно отримує оплату за реалізовану продукцію, товари, надані послуги і виконані роботи від покупців та замовників. Крім того, витрати на виробництво та реалізацію більші, ніж отримані доходи, і підприємство отримує збиток від операційної діяльності.

Таке співставлення вхідного та вихідного грошових потоків від усіх видів діяльності називається позицією «Згортання діяльності» і є найбільш характерною для підприємства, що планує завершити свою діяльність.

На основі табл. 2.4 та 2.5 розглянемо загальну динаміку грошових потоків за 2015-2017 рр. (рис.2.8):

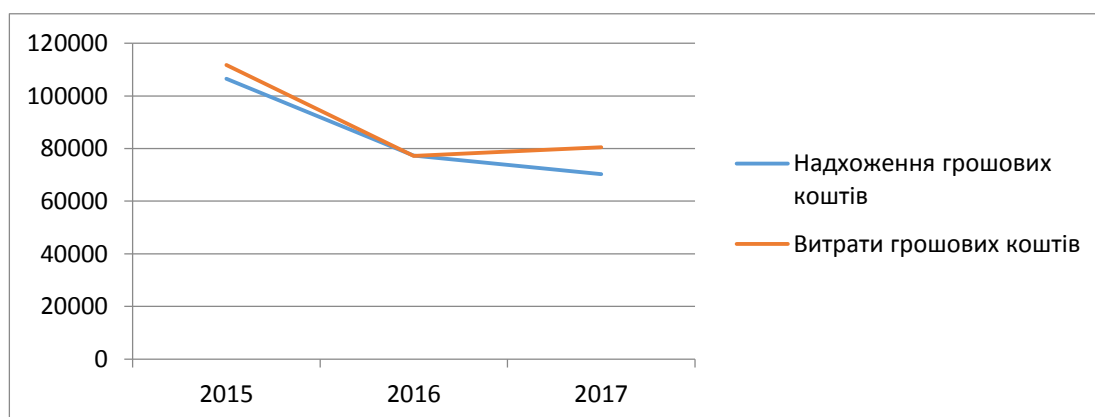

Рис. 2.8 – Загальна динаміка грошових потоків на ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.

Джерело: створено автором на основі табл. 2.4 та 2.5

Отже, як видно з діаграми, вхідний та вихідний грошові потоки приблизно на одному рівні, проте у 2015 та 2017 роках загальні витрати грошових коштів від усіх видів діяльності є більшими за надходження, що є

негативною ознакою, оскільки це характеризує підприємство як некредитоспроможне. За результатами діяльності ПАТ «Мелком» за 2016 рік видно, що підприємство здатне гасити власні боргові зобов'язання лише у незначному розмірі. Це означає, що у 2016 році ситуація була кращою, проте, підприємство не може повністю вчасно погасити заборгованість.

Таким чином, у 2015-2017 рр. стан грошових потоків підприємства є незадовільним.

Отже, розрахуємо чистий грошовий потік ПАТ «Мелком» (табл.2.9):

Таблиця 2.9 – Розрахунок чистого грошового потоку на ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.

Грошовий потік	Рік		
	2015	2016	2017
Позитивний грошовий потік, тис. грн.	106593	77373	70269
Негативний грошовий потік, тис. грн.	111807	77204	80544
Чистий грошовий потік, тис. грн.	-5214	169	-10275

Джерело: розраховано автором на основі табл. 2.4 та 2.5

Як видно з таблиці, чистий грошовий потік на ПАТ «Мелком» є абсолютно нестабільним. При цьому у 2015 та 2017 рр. значення цього показника є негативним, що означає відтік грошових коштів більший за надходження, а також те, що для здійснення запланованих видатків підприємство має потребу у зовнішньому фінансуванні.

Тому розглянемо динаміку залишку грошових коштів та чистого грошового потоку ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр. (табл. 2.10):

Таблиця 2.10 – Динаміка залишку грошових потоків на ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення,+/-	
				2017р. до 2015р.	2017 р. до 2016 р.

Залишок грошових коштів на кінець року	15	3109	1932	+1917	-1177
Чистий рух грошових коштів за звітний період	-283	2910	-1150	-867	-4060

Джерело: розраховано автором на основі табл. 2.5 та 2.6, Додатку Г

Що стосується динаміки чистого руху коштів за аналізовані періоди (рис.2.11), то відсутня чітко виражена тенденція. Так, підприємство у 2015 році отримало у результаті господарської діяльності (всіх видів) від'ємне значення чистого руху грошових коштів. У 2016 році чистий грошових коштів позитивний – 2910 тис. грн., а вже у 2017 році знову від'ємне значення чистого руху грошових коштів 1150 тис. грн..

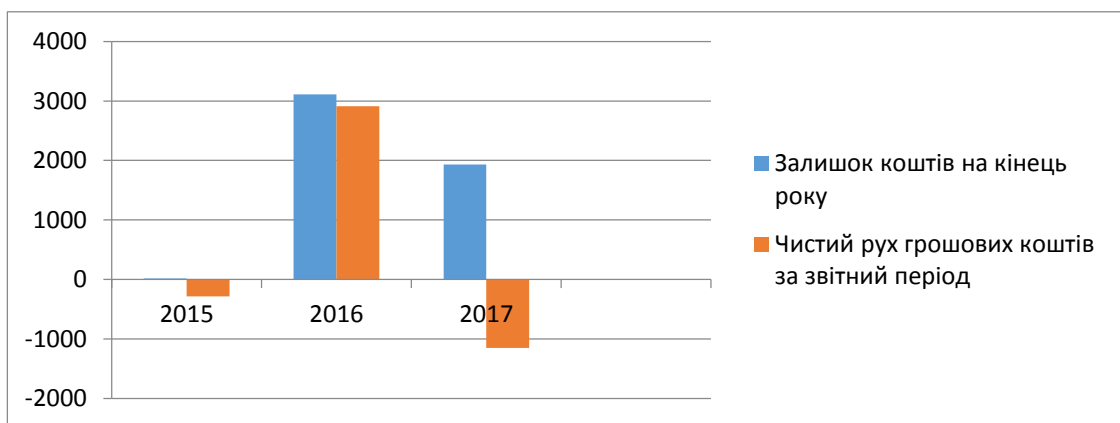

Рис.2.11 – Аналіз надходжень грошових потоків на ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.

Джерело: створено автором на основі табл.2.11

У процесі аналітичного дослідження доцільно зіставити темпи росту активів, обсягу реалізації продукції та фінансових результатів підприємства з темпами росту позитивного грошового потоку (табл.2.12). Перевищення темпів приросту останнього є ознакою підвищення рентабельності грошового потоку.

Таблиця 2.12 – Зіставлення темпів росту активів, обсягу реалізації продукції та фінансових результатів підприємства з темпами росту позитивного грошового потоку

Показники	2015 р.	2016 р.	2017р	Відхилення, +/-	
				2017р. до 2016р.	2017р. до 2016р.
Додатний грошовий потік	106593	77373	70269	-36324	-7104
Середньорічна вартість активів підприємства	56038,5	54292,5	49893	-6145,5	-4399,5
Дохід (виручка) від реалізації продукції	39401	71026	31282	-8119	-39744
Валовий прибуток (збиток)	17138	13033	9389	-7749	-3644
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	9709	829	(3853)	-13562	-4682
Фінансовий результат до оподаткування	10609	(17500)	7647	-2962	+25147
Чистий прибуток (збиток)	8699	(17500)	6271	-2428	+23771

Джерело: сформовано автором на основі Додатку Г

Структуру додатного грошового потоку підприємства проілюструємо рис. 2.13. Найбільшу питому вагу в складі додатного грошового потоку підприємства в цілому займають надходження від операційної діяльності, частка яких в 2017 році склала 60,31%, або на 35,5% менше від рівня попереднього року. Така питома вага означає пріоритетність цього виду грошового потоку на підприємстві. Надходження від операційної діяльності у 2017 році порівняно з 2016 скоротилися 30039 тис. грн., або на 41.5%.

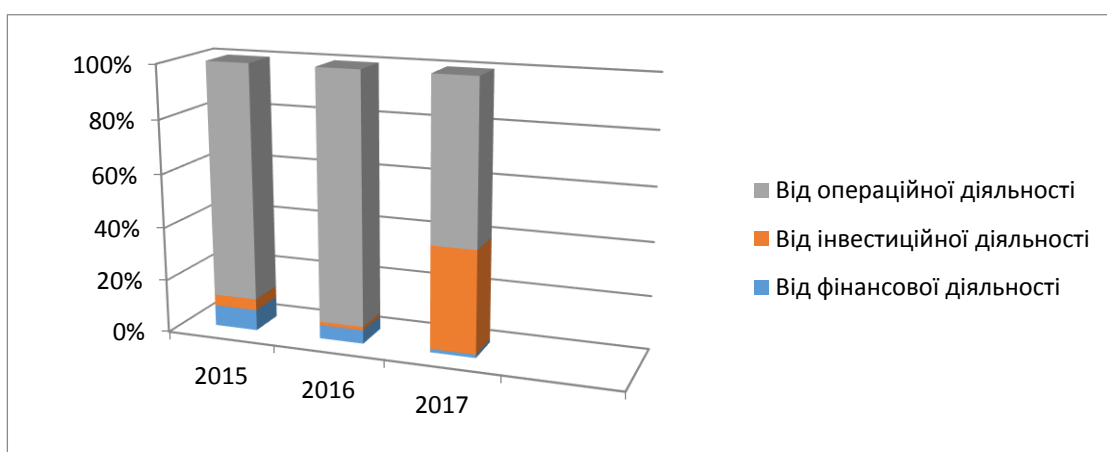

Рис. 2.13 – Структура додатного грошового потоку на ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.

Джерело: розраховано автором на основі табл. 2.4 та 2.5, Додатку Г

У 2016 році, порівняно з попередніми роками, зростають надходження від інвестиційної діяльності і їх частка становить 38,42% або 26998 тис. грн., у той час як у 2016 році мали місце такі надходження у сумі 1019 тис. грн., а їх частка в додатному грошовому потоці складала лише 1,32 %. На відміну від операційного грошового потоку грошовий потік від інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання не розглядається як основне джерело формування його потреби у коштах, оскільки має переважно обслуговуючий характер відносно передбаченої статутними документами основної діяльності. Абсолютна величина інвестиційного грошового потоку здебільшого має від'ємне значення, оскільки доходи від інвестиційної діяльності, як правило, не перекривають потреби підприємства в інвестиційному капіталі, насамперед, потреби на фінансування реальних інвестицій [8]. Таку ситуацію ми спостерігаємо на аналізованому підприємстві.

Надходження від фінансової діяльності у 2017 р. скоротилися порівняно з 2015 р. на 7488 тис. грн., або на 90,4% та порівняно з 2016 р. на 3044 тис. грн. або на 77,4%; їх частка в додатному грошовому потоці на 2017 р. становить лише 1,27%, коли у 2015 р. вона становила 7,83%, а у 2016 р. – 7,83%. Впродовж 2017 року витрачання коштів переважало над їх надходженням. Так від'ємний грошовий потік у цьому періоді порівняно з 2016 роком збільшився на 3340 тис. грн., або на 4,15 % і становить 80544 тис. грн. Темпи приросту від'ємного грошового потоку на аналізованому підприємстві перевищують темпи приросту додатного, що може викликати занепокоєння.

У структурі витрачання коштів (рис. 2.14) провідна роль належить обслуговуванню операційної діяльності, витрачання на потреби якої у 2017 р. порівняно з 2015 р. скоротилося на 19467 тис. грн., або на 19,67%, а порівняно з 2016 р. зросло на 6463 тис. грн., або на 8,85%. При цьому, частка цього напрямку витрачання грошових коштів у його загальному обсязі зросла на

10,19%, порівняно з 2015 р. та на 4,11% порівняно з 2016 р. Значно скоротилося у 2017 році витрачання грошових коштів підприємства на інвестиційні потреби. Сума від'ємного грошового потоку на 2017 р. у порівнянні з 2015 роком становила 160 тис. грн., що на 3685 тис. грн. або на 95,84% менше, а його частка у структурі від'ємного грошового потоку скоротилася до 0,2%. Це свідчить про погіршення інвестиційної активності підприємства.

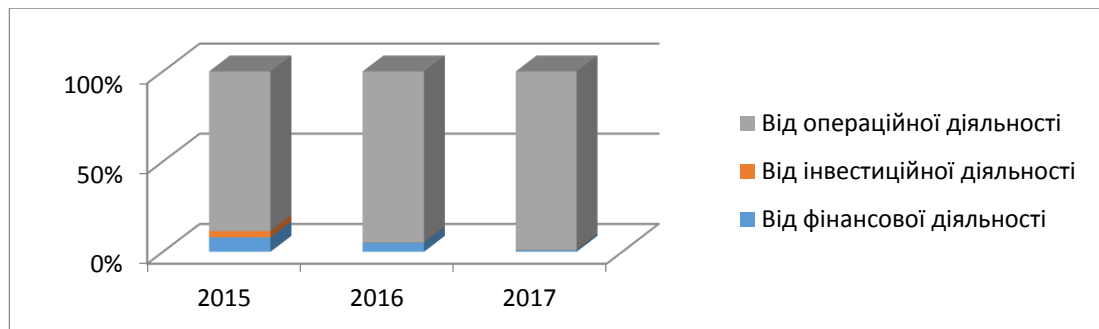

Рис. 2.14 – Структура витратного грошового потоку

Джерело: розраховано автором на основі табл. 2.4 та 2.5, Додатку Г

Витрачання коштів на фінансові потреби підприємства також скоротилося на 8101 тис. грн., або на 90,09% порівняно з 2015 р. та на 3134 тис. грн. або на 77,84% порівняно з 2016 р., а його частка у загальній структурі витрачання у 2017 р. становить лише 1,11%. Найбільшу частку у від'ємному грошовому потоці підприємства займає витрачання, пов'язане з операційною діяльністю (98,7%), а найменшу – з інвестиційною (0,2%).

Важливою кількісною характеристикою діяльності підприємства є результат оцінювання обсягу грошового потоку, що генерується в рамках операційної діяльності, – операційний грошовий потік. Абсолютна величина операційного грошового потоку є важливим показником для розрахунку як чистого грошового потоку суб'єкта господарювання, так і більшості фінансових показників та коефіцієнтів, що використовуються в управлінні грошовими потоками [39].

Проаналізуємо фактори збільшення та зменшення грошових потоків за 2017 рік (табл. 2.15)

Таблиця 2.15 – Фактори збільшення та зменшення грошових потоків на ПАТ «Мелком» за 2017 р.

Показник		Зміни за період, тис.грн.
I.	Фактори, завдяки яким відбувається збільшення грошових потоків	
1.	Нематеріальні активи	+86
2.	Відстрочені податкові активи	+1083
3.	Запаси	+1021
4.	Дебіторська заборгованість за рахунками	+8640
5.	Інша дебіторська заборгованість	+227
6.	Нерозподілений прибуток	+19153
7.	Поточні зобов'язання за рахунками	+3522
	Усього за I розділом	+33732
II.	Фактори, завдяки яким відбувається зменшення грошових потоків	
1.	Незавершене будівництво	-21
2.	Основні засоби	-2618
3.	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	-5257
4.	Грошові кошти та їх еквіваленти	-1177
5.	Довгострокові зобов'язання	-2553
6.	Поточні зобов'язання	-4345
7.	Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	-7867
	Усього за II розділом	-23838
	Сальдо за розділами I та II	+9894

Джерело: сформовано автором на основі табл. 2.4, 2.5

Як видно з таблиці, основними факторами, завдяки яким відбувається збільшення грошових потоків є нерозподілений прибуток, а також дебіторська заборгованість за рахунками.

Основними факторами, які впливають на зменшення грошових потоків на ПАТ «Мелком» є кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, а також дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Наступним етапом аналізу ефективності використання грошових потоків ПАТ «Мелком» є визначення показників, які характеризують їх рух. Тому, по-перше, визначимо показники збалансованості руху грошових коштів на основі [40], [41] (табл. 2.16):

Таблиця 2.16 – показники збалансованості руху грошових коштів на ПАТ «Мелком» за 2015-2017 рр.

Показник	Рік			Відхилення, тис.грн., +/-	
	2015	2016	2017	2017р. до 2015р.	2017р. до 2016р.
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку	-0,27	0,02	-5,37	-5,1	-5,39
Коефіцієнт «якості» чистого грошового потоку	-2,16	-99,36	-0,65	1,51	98,71

Джерело: розраховано автором на основі [40], [41]

Отже, результати розрахунку коефіцієнта достатності чистого грошового потоку показують, що на ПАТ «Мелком» недостатньо коштів для покриття витрат на відшкодування капіталу, чистих інвестицій в операційні запаси. Хоча у 2016 році значення коефіцієнта позитивне, на жаль воно є значно нижчим за нормативне.

Значення коефіцієнта «якості» чистого грошового потоку за 2015-2017 рр. показало, що підприємство знаходиться у поганому стані через малу частку чистого прибутку у формуванні грошового потоку. Проте, у 2017 році значення цього коефіцієнта є значно кращим, порівняно з 2016 роком.

Розглянемо інші показники якості грошових потоків на основі [42], [43], [44], [45], [46], (табл. 2.17):

Таблиця 2.17 – Показники ритмічності та синхронності грошових потоків

Показник	Рік			Відхилення 2017р. до 2015р.	Відхилення 2017р. до 2016р.
	2015	2016	2017		
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	0,95	1,002	0,87	-0,08	-0,15
Синхронність надходження та витрат грошових потоків	5214	169	10275	5061	10106
Рівномірність надходження грошових потоків	15023,5	14610	3552	-11671,5	-11058
Рівномірність витрат грошових потоків	2230,5	13701,5	1670	-560,5	-12031
Коефіцієнт синхронності	0,05	0,002	0,13	0,08	0,128

надходження та витрат грошових потоків					
Коефіцієнт рівномірності надходження грошових потоків	0,12	0,16	0,05	-0,07	-0,11
Коефіцієнт рівномірності використання грошових потоків	0,02	0,14	0,02	0	-0,12

Джерело: розраховано автором на основі [40], [41], [42], [43], [44]

Отже, на кінець 2017 року видно, що коефіцієнт ліквідності грошового потоку зменшується порівняно з попередніми роками, що є негативною тенденцією, оскільки у 2017 році його значення віддаляється від нормативного. У 2015-2016 рр. значення цього коефіцієнта є близьким до 1, тобто підприємство здатне покривати витрати грошових коштів позитивним грошовим потоком.

Результати розрахунків наступних показників таблиці свідчать про нерівномірність надходжень та витрат грошових потоків. Це значною мірою пов'язано з зростанням конкуренції з боку провідних країн світу, а також скороченням ринків збуту.

Наступним етапом аналізу грошових потоків підприємства є оцінка його ефективності за допомогою показників, які наведені у табл.2.18:

Таблиця 2.18 – Показники ритмічності та синхронності грошових потоків

Показник	Рік			Відхилення, +/-	
	2015	2016	2017	2017р. до 2015р.	2017 р. до 2016р
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	-0,047	0,002	-0,128	-0,08	-0,126
Коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку	≠	-0,009	483,29	≠	483,28
Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів на основі чистого грошового потоку	-0,18	0,004	-0,125	0,06	-0,121

Джерело: розраховано автором на основі [40]

Отже, розрахунки коефіцієнта ефективності грошового потоку показують, що його значення в аналізованому періоді зменшилось і у 2017 рік становить $-0,128$, тобто 1 грн. грошових виплат забезпечує $-0,13$ грн. чистого грошового потоку, тобто взагалі не забезпечує його.

Значення коефіцієнта реінвестування чистого грошового потоку показало, що у 2017 р., порівняно з 2016 р. відбулося відновлення вкладання грошових інвестицій на заміну активів та розширення виробництва. Значення цього коефіцієнта у 2017 р. зросло на 483,28 пункти.

Визначення коефіцієнта ефективності використання оборотних активів на основі чистого грошового потоку за аналізований період має негативне значення і має тенденцію до зменшення. Хоча у 2016 р. значення коефіцієнта було додатнім, проте у 2017 р. воно є від'ємним і становить $-0,125$, що на $-0,121$ менше за минулий рік. Тобто, станом на 2017 рік на 1 грн. оборотних активів припадає $-0,13$ грн. чистого грошового потоку.

Висновки до розділу 2

Отже, у розділі 2 ми зробили аналіз ефективності використання грошових потоків на ПАТ «Мелком», яке розробляє і виробляє високоякісне компресорне і насосне обладнання з широким спектром технічних характеристик, великою областю застосування.

Комплексний аналіз стану ПАТ «Мелітопольський компресорний завод» за 2015-2017 рр. показав сильні та слабкі сторони його діяльності.

Сильними сторонами є такі: даний суб'єкт господарювання є платоспроможним та може своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями; у підприємства достатньо власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних і частини оборотних активів; фінансову підприємство є стійким і здатне проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування діяльності.

Слабкими сторонами підприємства є такі: підприємство використовує не весь свій потенціал; підприємство неефективно використовує наявні ресурси; зростає термін погашення кредиторської заборгованості підприємства.

Стан підприємства можна охарактеризувати як кризове, а якість управління у такій ситуації не витримує жодної критики. Сутність такої структури капіталу полягає в тому, що підприємство фінансує витрати операційної та фінансової діяльності за рахунок надходжень від інвестиційної. Це означає, що підприємство несвоєчасно отримує оплату за реалізовану продукцію, товари, надані послуги і виконані роботи від покупців та замовників. Крім того, витрати на виробництво та реалізацію більші, ніж отримані доходи, і підприємство отримує збиток від операційної діяльності.

Що стосується динаміки чистого руху коштів за аналізовані періоди (рис. 2.10), то відсутня чітко виражена тенденція. Так, підприємство у 2015 році отримало у результаті господарської діяльності (всіх видів) від'ємне значення чистого руху грошових коштів. У 2016 році чистий грошових коштів позитивний – 2910 тис. грн., а вже у 2017 році знову від'ємне значення чистого руху грошових коштів 1150 тис. грн..

Аналіз вхідного та вихідного грошових потоків показав, що вони знаходяться приблизно на одному рівні, проте у 2015 та 2017 роках загальні витрати грошових коштів від усіх видів діяльності є більшими за надходження, що є негативною ознакою, оскільки це характеризує підприємство як некредитоспроможне. За результатами діяльності ПАТ «Мелком» за 2016 рік видно, що підприємство здатне гасити власні боргові зобов'язання лише у незначному розмірі.

Основними факторами, завдяки яким відбувається збільшення грошових потоків є нерозподілений прибуток, а також дебіторська заборгованість за рахунками.

Основними факторами, які впливають на зменшення грошових потоків на ПАТ «Мелком» є кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, а також дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Аналіз показників (коефіцієнтів) ефективності використання грошових потоків дав змогу зробити такі висновки:

- на ПАТ «Мелком» недостатньо коштів для покриття витрат на відшкодування капіталу, чистих інвестицій в операційні запаси. Хоча у 2016 році значення коефіцієнта позитивне, на жаль воно є значно нижчим за нормативне;

- підприємство знаходиться у поганому стані через малу частку чистого прибутку у формуванні грошового потоку. Проте, у 2017 році значення цього коефіцієнта є значно кращим, порівняно з 2016 роком;

- коефіцієнт ліквідності грошового потоку зменшується порівняно з попередніми роками, що є негативною тенденцією, оскільки у 2017 році його значення віддаляється від нормативного. У 2015-2016 рр. значення цього коефіцієнта є близьким до 1, тобто підприємство здатне покривати витрати грошових коштів позитивним грошовим потоком;

- на підприємстві існує нерівномірність надходжень та витрат грошових потоків. Це значною мірою пов'язано з зростанням конкуренції з боку провідних країн світу, а також скороченням ринків збуту;

- значення коефіцієнта ефективності в аналізованому періоді є негативним, тобто 1 грн. грошових виплат не забезпечує чистий грошовий потік;

- значення коефіцієнта реінвестування чистого грошового потоку показало, що у 2017 р., порівняно з 2016 р. відбулося відновлення вкладання грошових інвестицій на заміну активів та розширення виробництва. Значення цього коефіцієнта у 2017 р. зросло на 483,28 пункти;

- визначення коефіцієнта ефективності використання оборотних активів на основі чистого грошового потоку за аналізований період має негативне значення і має тенденцію до зменшення. Тобто використання оборотних активів є неефективним.

Отже, можна зробити висновок про неефективність та нерезультативність діяльності підприємства. ПАТ «Мелком» звужує свою

діяльність, спадають обсяги виробництва та реалізації продукції та зазнає значних збитків.

3 ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ «ПАТ МЕЛКОМ»

3.1. Світовий досвід управління грошовими потоками підприємства

Грошовий потік є одним із головних факторів впливу на підприємства, при цьому близько половини підприємств протягом перших п'яти років зазнають збитку через низький грошовий потік. Тому зарубіжний досвід визначає чинники, яких необхідно уникати для того, щоб у підприємства забезпечувався стабільний грошовий потік.

Підприємство не може існувати без фінансового забезпечення, оскільки необхідний постійний доступ до готівки для покупки інвентарю, покриття операційних витрат і оплати праці співробітників, кредиторів і постачальників.

Основні завдання управління грошовими потоками вітчизняних підприємств можна звести до декількох більш простих:

1. Прогнозування руху і наявності грошових коштів (прогноз надходжень з усіх джерел грошових коштів, прогноз платежів, розрахунок залишку грошових коштів на кінець періоду).

2. Перевірка реалізованості плану руху грошових коштів (аналіз надходжень і платежів та їх збалансування).

3. Прийняття управлінських рішень (збільшення доходів, скорочення витрат, прискорення надходжень, уповільнення платежів, взяття додаткових позикових коштів, тощо) [45].

Отже, вітчизняна система управління грошовими потоками підприємства потребує вдосконалення. Необхідно реформувати існуючу систему фінансового менеджменту в бік стратегічного управління фінансовими потоками підприємства, а також використання зарубіжного досвіду їх математичного моделювання та прогнозування.

Головне завдання планування руху грошових коштів – перевірити реальність джерел надходження коштів і обґрунтованість витрат, синхронність їх виникнення, визначити можливу потребу в позикових коштах. Для цього розробляється план руху грошових коштів, який може бути складений прямим або непрямим способом [46].

Крім річного плану руху грошових коштів необхідно також розробляти короткостроковий план на короткі проміжки часу (місяць, декаду) у формі платіжного календаря.

Грошові кошти як вид оборотних активів характеризуються деякими ознаками:

- рутинною – грошові кошти використовуються для погашення поточних фінансових зобов'язань, тому між вхідними та вихідними грошовими потоками завжди існує розрив у часі. В результаті підприємство змушене постійно накопичувати вільні грошові кошти на розрахунковому рахунку в банку;

- обережністю – діяльність підприємства не має жорстко регламентованого характеру, тому готівка необхідна для покриття непередбачуваних платежів. Для цього доцільно створювати страховий резерв готівки;

- спекулятивністю – грошові кошти необхідні з спекулятивних міркувань, оскільки постійно існує мала вірогідність того, що несподівано з'явиться можливість для вигідного інвестування [47].

Проте самі по собі кошти є неприбутковим активом, тому головна мета політики управління ними – підтримання їх на мінімально необхідному рівні, достатньому для здійснення ефективної фінансово-господарської діяльності організації, у тому числі:

- своєчасної оплати рахунків постачальників, що дозволяє скористатися знижками на ціни товару, що надаються ними;

- підтримки постійної кредитоспроможності;

– оплати непередбачених витрат, які виникають в процесі комерційної діяльності [47].

При наявності на поточному рахунку великої грошової маси в організації виникають витрати втрачених можливостей (відмова від участі у будь-якому інвестиційному проекті). При мінімальному запасі коштів виникають витрати з поповнення цього запасу, так звані витрати утримання (комерційні витрати, обумовлені купівлею-продажем цінних паперів, або проценти та інші витрати, пов'язані із залученням позики для поповнення залишку грошових коштів). Тому, вирішуючи проблему оптимізації залишку коштів на розрахунковому рахунку, доцільно враховувати дві взаємовиключні обставини: підтримку поточної платоспроможності та отримання додаткового прибутку від вкладення вільних коштів [48].

Згідно зі статистикою Великобританського управління національної статистики (ONS), тільки 45% підприємств виживають після п'яти років, в той же час близько 55% підприємств не може забезпечити свою діяльність навіть 5 років [49].

Зокрема, статистика управління національної статистики (ONS) показала, що близько 80-90% підприємств зазнають невдачі через поганий грошовий потік [49].

Хоча виручка і прибуток важливі, багато підприємств може продовжувати торгувати в короткостроковій і середньостроковій перспективі, навіть якщо вони зазнають збитків, затримуючи виплату кредиторам або відпрацьовуючи альтернативний спосіб оплати.

Однак, як тільки у власників підприємств закінчуються гроші, без кредитування вони більше не можуть задовольняти поточні щоденні потреби, і підприємства вимирають.

Дослідження, проведене юридичною фірмою з повернення боргів Lovetts, показало, що 56% позовів окружного суду про стягнення боргу в Великобританії в 2015 році привели до винесення рішення окружного суду

(ССЈ) про закриття таких підприємств, оскільки боржник був нездатний заплатити [50].

Експерти, такі як Фінансова асоціація на основі активів, кажуть, що однією з основних причин проблем підприємств є «хронічна культура прострочених платежів», оскільки підприємства чекають тривалий час, поки їм виплатять дебіторську заборгованість за товари (роботи, послуги) [51].

Згідно аналізу провайдера платіжних систем SagePay, майже дві третини британських компаній отримують прострочені платежі тривалістю 90 днів і більше, при цьому рахунки на суму 55 млрд. фунтів залишаються неоплаченими або непогашеними [52].

Останнім часом у Великобританії невеликі підприємства витрачають близько двох тижнів на очікування розрахунків, що може бути витрачено на стратегічний розвиток їх бізнесу. Таким чином, пізній платіж означає зниження прибутковості, затримку платежів постачальникам і спад діяльності підприємства. Тисячі невеликих підприємств розоряються щороку тільки тому, що грошовий потік вичерпується, а не тому, що з підприємствами щось не так [49].

Звіт ONS показує, що все більше підприємств шукають фінанси, при цьому загальний обсяг кредитів, наданих підприємствам в податковому році, що починається в квітні 2015 року, склав 841 млн. фунтів стерлінгів в порівнянні з 823 млн. фунтів стерлінгів в попередньому році [49].

В зарубіжній практиці існує кілька основних методів розрахунку оптимального залишку грошових коштів, серед яких найбільш відомими є математичні моделі Баумоля-Тобіна, Міллера-Орра, Стоуна тощо [53], [54], [55], [56], [57].

Найбільш популярною моделлю управління ліквідністю (залишком коштів на розрахунковому рахунку), є модель Баумоля-Тобіна, побудована на висновках, до яких прийшли У. Баумоль і Дж. Тобін незалежно один від одного в середині 50-х років. У моделі передбачається, що комерційна організація підтримує прийнятний рівень ліквідності та оптимізує свої товарні

запаси. Згідно моделі, підприємство починає працювати, маючи максимально прийнятний (доцільний) для нього рівень ліквідності. Далі по мірі роботи рівень ліквідності скорочується (постійно витрачаються кошти протягом певного періоду часу). Всі кошти, що надходять, підприємство вкладає в короткострокові високоліквідні цінні папери. Як тільки рівень ліквідності досягає критичного рівня, тобто стає рівним деякому заданому рівню безпеки, підприємство продає частину куплених короткострокових цінних паперів і тим самим поповнює запас коштів до початкової величини [53]. Таким чином, динаміка залишку грошових коштів підприємства являє собою «пилоподібний» графік (рис. 3.1).

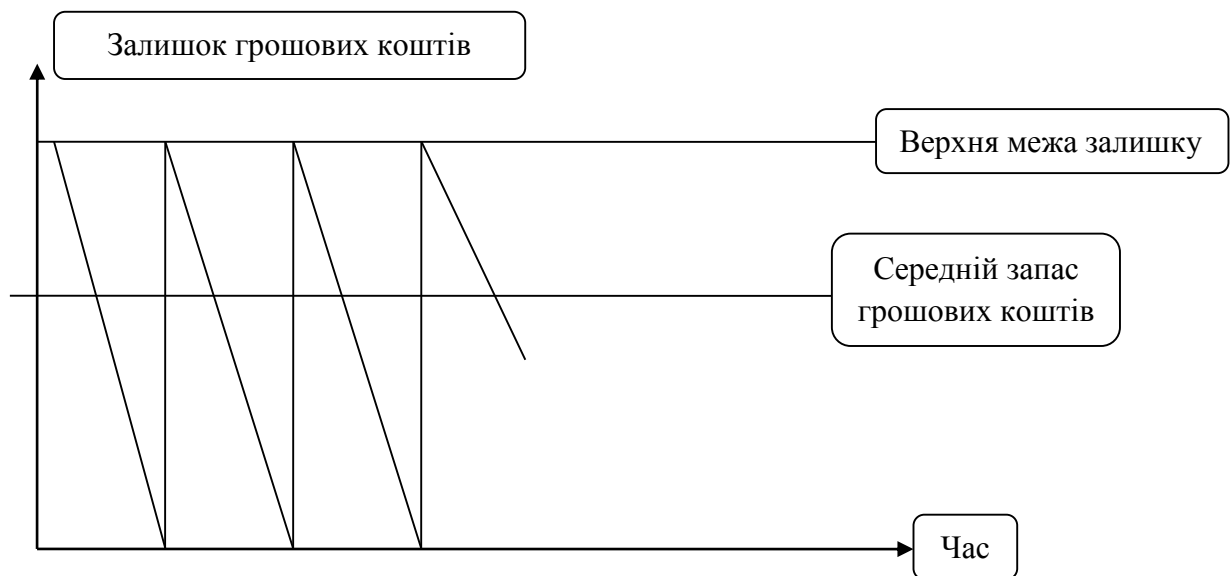

Рис. 3.1 – Графік зміни залишку коштів на розрахунковому рахунку за моделлю Баумоля-Тобіна

Джерело: [53]

При використанні даної моделі враховують ряд обмежень:

1) на даному відрізку часу потреба організації в грошових коштах постійна, її можна спрогнозувати;

2) всі кошти, що надходять від реалізації продукції організація вкладає в короткострокові цінні папери. Як тільки залишок грошових коштів падає до неприйнятно малого рівня, організація продає частину цінних паперів;

3) постійними, а отже, і планованими вважаються надходження і виплати організації, що дозволяє обчислити чистий грошовий потік;

4) піддається розрахунку рівень витрат, пов'язаних з перетворенням цінних паперів та інших фінансових інструментів у готівку, а також втрати від втраченої вигоди у вигляді процентів за передбачувані вкладення вільних коштів.

Згідно цієї моделі для визначення оптимального залишку грошових коштів можна використовувати модель оптимальної партії замовлення (EOQ):

$$C = \sqrt{\frac{2FT}{r}} \quad (3.2),$$

де C – оптимальна сума грошових коштів;

F – фіксовані витрати за купівлею-продажем цінних паперів або обслуговування позики;

T – річна потреба в коштах, необхідних для підтримки поточних операцій;

r – величина альтернативного доходу (процентна ставка короткострокових ринкових цінних паперів) [54].

Недолік моделі Баумоля-Тобіна полягає у тому, що модель передбачає чітке планування потреби у грошових коштах. За умов нестабільності неможливо точно спрогнозувати грошові надходження та платежі, при цьому найбільш достовірний результат може бути отриманий, якщо підприємство використовує статистичні дані про динаміку залишків грошових коштів за попередні періоди [55].

Зазначені вище недоліки моделі Баумоля-Тобіна нівелює модель Міллера-Орра, що є вдосконаленою моделлю EOQ. Її автори М. Міллер і Д. Орр користувалися при побудові цієї моделі статистичними методом, а саме

процесом Бернуллі – стохастичним процесом, в якому надходження і витрачання коштів у часі є незалежними випадковими подіями [56].

Проте ця модель була розроблена для управління коштами на розрахунковому рахунку в умовах розвиненого ринку, як економічного, так і фондового, з огляду на нерозвиненість вітчизняного фондового ринку, а також на високий рівень інфляції, дана модель повинна бути перетворена відповідно до економічних умов господарювання в Україні.

Для виявлення найбільш оптимального способу вкладення вільних грошових коштів проаналізовано стан фондового та валютного ринку України. Аналіз ринку цінних паперів (акцій, державних облігацій) дозволяє зробити висновок про те, що в Україні вільні кошти вкладати в цінні папери ризиковано через нестабільність їх котирувань і недостатню ліквідність, яка потрібна при використанні моделі Міллера-Орра. Внески на депозити не забезпечують високої ліквідності вкладених активів у виді обов'язкового зберігання коштів на депозиті протягом певного періоду. Валютний ринок відрізняється високою ліквідністю внесків і найбільшою стабільністю у порівнянні з іншими розглянутими ринками [57].

При управлінні рівнем ліквідності фінансовий менеджер повинен виходити з такої логіки: залишок грошових коштів хаотично змінюється до того часу, поки не досягає верхньої межі. Як тільки це відбувається, необхідно купувати достатню кількість ліквідних інструментів з метою повернути рівень грошових коштів до деякого нормального рівня (точки повернення). Якщо запас коштів досягає нижньої межі, то в цьому випадку необхідно продавати ліквідні короткострокові цінні папери і таким чином поповнювати запас ліквідності до нормальної межі [55] (рис.3.3).

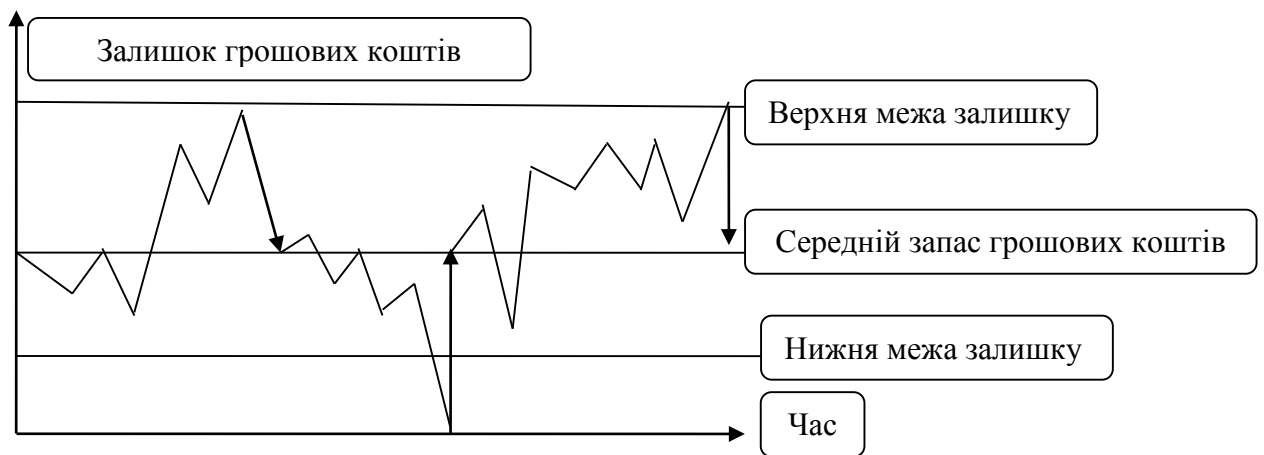

Рис. 3.3. Графік зміни залишку коштів на розрахунковому рахунку за моделлю Міллера-Орра

Джерело:[57]

Керівництво підприємства повинне стежити, щоб залишки грошових коштів не були, з одного боку, дуже значними, а з іншого, щоб їх величина не зменшувалася нижче якоїсь критичної межі. Якщо це все-таки відбувається, то підприємству необхідно купувати або продавати поточні фінансові інвестиції. Тобто повинен існувати такий рівень залишків грошових коштів, який був би найбільш придатним для підприємства.

Мінімальна величина залишку грошових коштів на розрахунковому рахунку приймається на рівні страхового запасу, а максимальна – на рівні його трикратного розміру. Проте при вирішенні питання про діапазон (різницю між верхньою і нижньою межею залишку грошових коштів) рекомендується врахувати наступне: якщо щоденна мінливість грошових потоків велика або постійні витрати, пов'язані з покупкою і продажем цінних паперів, високі, то підприємству слід збільшити розмах варіації і навпаки. Також рекомендується зменшити розмах варіації, якщо є можливість отримання доходу завдяки високій процентній ставці з цінних паперів [56].

При використанні даної моделі варто врахувати припущення, що витрати з купівлі та продажу цінних паперів фіксовані та є тотожними.

Для визначення точки повернення використовується наступна формула:

$$Z = \sqrt{\frac{3F\sigma^2}{4r}} + L \quad (3.4),$$

де Z – цільовий залишок грошових коштів;

σ^2 – дисперсія сальдо денного грошового потоку;

r – відносна величина альтернативних витрат (у розрахунку на день);

L – нижня межа залишку грошових коштів [54].

Верхня межа залишку грошових коштів визначається за формулою:

$$H = 3Z - L \quad (3.5),$$

Середній залишок грошових коштів знаходиться за формулою:

$$C = (4Z - L)/3 \quad (3.6) [54].$$

Головним недоліком моделі є те, що верхня межа коридору рівня ліквідності встановлюється в залежності від нижньої, але при цьому не існує чіткої методики встановлення нижньої межі. Менеджеру підприємства, який контролює рівень ліквідності, у визначенні нижньої межі доводиться спиратися на здоровий глузд і досвід, звідси виникає суб'єктивність оцінок моделі.

3. Модель Стоуна

Модель Стоуна доповнює модель Міллера-Орра і заснована на прогнозах руху грошових коштів на найближче майбутнє. Досягнення верхньої межі величини грошових коштів на розрахунковому рахунку не викличе їх термінового переказу в цінні папери, якщо в найближчі дні в організації, згідно з прогнозами, очікуються відносно високі виплати. Це дозволяє мінімізувати кількість операцій з конвертації і, отже, знижувати пов'язані з ними витрати. Вважається, розглянутий механізм управління грошовими потоками є досить ефективним, а його реалізація дозволить підтримувати фінансовий баланс підприємства в процесі його фінансово-

господарської діяльності, підвищити ступінь фінансової та виробничої гнучкості підприємства.

Отже, такі моделі оптимізації грошових потоків підприємства використовують зарубіжні країни. Незважаючи на чіткий математичний апарат, застосування цих моделей оптимізації рівня залишку грошових коштів для вітчизняних підприємств поки що викликають у нас певні сумніви: насамперед через нерозвиненість ринку цінних паперів. Наприклад, використання Моделі Міллера-Орра, як і інших моделей управління залишком грошових коштів, розроблених західними авторами, у вітчизняній практиці ускладнено через інфляцію, аномальні облікові ставки тощо [54].

Не вважає за доцільне впровадження цих моделей у діяльність українських підприємств також І. Бланк [58]. Він, зокрема, наводить причини такої позиції:

- хронічна нестача оборотних активів не дає змоги підприємствам формувати залишок грошових коштів у необхідних розмірах із врахуванням їх резерву;
- сповільнення платіжного обороту зумовлює значні (інколи непередбачувані) коливання у розмірах грошових надходжень, що відповідно відображається і на сумі залишку грошових активів;
- обмежений перелік короткострокових інструментів, що обертаються на фондовому ринку та їх низька ліквідність ускладнюють використання в розрахунках показників, пов'язаних із короткостроковими фінансовими вкладеннями.

3.2 Напрямки удосконалення грошових потоків на ПАТ «Мелком» у сучасних умовах

Ефективність управління грошовими потоками певною мірою залежить від організації оперативного фінансового планування, яке включає розробку платіжного календаря. Платіжний календар представляє собою план грошових

надходжень та витрат за визначений період із залишком (сальдо) на поточному рахунку підприємства. Розробляється він на квартал з розробкою за місяцями, декадами в різних варіантах, але, як правило, містить такі розділи:

- надходження коштів;
- видатки;
- перевищення надходжень над видатками;
- перевищення видатків над надходженнями;
- залишок коштів на початок періоду;
- залишок коштів на кінець періоду [59].

За допомогою платіжного календаря вирішуються такі завдання:

- 1) організація обліку обсягів надходження грошових коштів і їх витрат в певні проміжки часу;
- 2) управління платоспроможністю підприємства;
- 3) розробка заходів щодо запобігання виникнення дефіциту грошових коштів у певні проміжки часу;
- 4) розробка заходів щодо ефективного використання тимчасово вільних грошових коштів;
- 5) постійний контроль за своєчасністю надходження коштів, аналіз причин відхилення від графіків [60].

Розробка платіжного календаря базується на інформації, яка охоплює всі аспекти фінансової діяльності підприємства, а саме: плани продажу продукції (товарів, робіт, послуг), стан розрахунків з дебіторами і кредиторами, графіки виплат заробітної плати, кредитні угоди, кошториси витрат на виробництво, плани капітальних вкладень, угоди тощо. Платіжний календар відображає очікувані грошові доходи та витрати у плановому періоді і призначений для планування змін обсягу грошових коштів та майбутніх фінансових потреб. Він є засобом «ранньої діагностики» фінансового стану підприємства. Якщо планується позитивне сальдо, то можна розраховувати на отримання додаткового доходу. Якщо ж на стадії проекту виявлено нестачу фінансових коштів, то у керівника є час для прийняття необхідних заходів [61].

Оскільки на підприємстві ПАТ «Мелком» не займаються прогнозуванням грошових потоків, а тільки працюють із звітністю, то складемо план за фактичними даними, які вже дозволять скласти платіжний календар. Відповідно до Постанови Загальних зборів Власників ПАТ «Мелком» «Про програму розвитку ПАТ «Мелком» на 2018-2020 роки» маємо наступні дані:

1. Підприємство має намір збільшувати об'єми продаж з темпом приросту 1% в місяць.

2. В середньому 63% продажу здійснюються за готівковий розрахунок,, а 37% здійснюється з відстроченням платежу в 30-денний термін.

3. Прогнозований рівень інфляції 16% в місяць у 6%–2018, 5%–2019, 5%–2020 роки. Дані підібрані відповідно до постанови Правління Національного банку України «Про основні засади грошово-кредитної політики на 2018-2020 роки»[62].

4. Залишок грошових коштів на 1 січня 2018 року згідно з балансом складає 1932 тис. грн. Для розрахунку візьмемо фактичні дані за 2017 рік (табл. 5).

5. На основі фактичних даних проводиться розрахунок витрат на товари, величини інших витрат, виручки від реалізації продукції, планового чистого доходу, величини податку на прибуток, величини планових грошових надходжень та запланованого відтоку грошових коштів. Результати прогнозованих розрахунків наведені в таблиці 3.7:

Таблиця 3.7 – Фактичні дані ПАТ «Мелком» 2017 рік

№	Показник	Фактичні дані
1	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	31282

Продовження таблиці 3.7

2	Матеріальні витрати	18264
3	Інші витрати	5160
4	Разом витрати	23424
5	Податок на прибуток	18
6	Чистий прибуток	6271

Джерело: сформовано автором на основі [21], Додатку Г

Розрахуємо показники ефективності використання грошових потоків ПАТ «Мелком» на 2016 та 2017 роки, та порівняємо з показниками 2015 року (табл. 3.8):

Таблиця 3.8 – Прогнозування обсягу продажу на ПАТ «Мелком»

№	Показник	2018	2019
1	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	59584,56	67258,28
2	Матеріальні витрати	22580,56	26871,60
3	Інші витрати	24982,24	25692,68
4	Разом витрати	47562,8	52564,28
5	Податок на прибуток	2163,92	2644,92
6	Чистий прибуток	9857,84	12049,8

Джерело: сформовано автором на основі розрахунків

Розрахуємо сальдо грошового потоку (надходження мінус витрати) результати розрахунку сальдо грошового потоку наведені в таблиці 3.9:

Таблиця 3.9 – Розрахунок сальдо грошового потоку (тис.грн.)

№	Показник	2018, тис. грн.	2019, тис. грн.
1	Надходження (притік) грошових коштів		
2	63% реалізації поточного місяця	36945	41030,82

Продовження таблиці 3.9

3	37% реалізації в кредит минулого місяця	21697,86	24097,46
4	Разом	58642,86	65128,28
5	Витрати (відтік) грошових коштів		
6	Оплата матеріалів	22580,56	26871,60
7	Інші витрати	24982,24	25692,68
8	Податки і інші платежі	2163,92	2644,92
9	Разом	49726,72	55209,2
10	Сальдо грошового потоку (4-9)	8916,14	9919,08
11	Залишок грошових коштів на початок року	985,58	11968,32
12	Залишок грошових коштів на кінець року (10+11)	11968,32	19836,46

Джерело: сформовано автором на основі розрахунків

Порівнявши динамічні показники платоспроможності ПАТ «Мелком», виявлено, що показники ефективності грошових потоків у плановому періоді за 2018-2019 роки значно підвищують свою ефективність у порівнянні з 2017 роком, що говорить про ефективне впровадження заходів. Виходячи з вищенаведених розрахунків, можна виділити необхідні заходи щодо поліпшення управління потоками грошових коштів для ПАТ «Мелком»:

1. Підприємству належить зменшити кредиторську і дебіторську заборгованість. Збільшення дебіторської заборгованості негативно впливає на фінансовий стан підприємства, що зумовлює підвищення сум дебіторів. Тому підприємство має бути зацікавлене в скороченні термінів погашення платежів. ПАТ «Мелком» повинне скоротити терміни погашення дебіторської заборгованості, використовуючи часткову передоплату або інші методи впливу на дебіторів.

2. Позбутися надлишку виробничих запасів за рахунок раціонального вкладання та використання оборотних активів. Цього можна досягти шляхом формування достатнього обсягу виробничих запасів підприємства відповідно

до потреб його господарської діяльності. Це допоможе оптимізувати грошові потоки та збільшити ліквідність підприємства.

3. Визначити свою потребу в необхідному обсязі грошових коштів на майбутній період, встановити системи джерел їх формування в обсязі, що передбачається, забезпечення мінімізації вартості їх залучення на ПАТ «Мелком».

4. Досягти збалансованості дефіцитного грошового потоку в короткостроковому періоді шляхом використання «Системи прискорення/уповільнення платіжного обороту», суть якої полягає в розробці на підприємстві організаційних заходів щодо прискорення залучення грошових коштів і уповільнення їх виплат.

5. Знизити об'єм негативного грошового потоку в довгостроковому періоді може бути досягнутий за рахунок наступних заходів:

- a) скорочення обсягу і складу реальних інвестиційних програм;
- b) відмови від фінансового інвестування;
- c) зниження суми постійних витрат підприємства.

6. Здійснити стимулювання припливу грошових коштів можна за рахунок зовнішніх джерел фінансування:

- a) торгові кредити;
- b) кредити банків;
- c) цінні папери і векселі[62].

В Україні в умовах інфляції, нестабільної політичної ситуації, постійних змін в законодавстві і кризи неплатежів управління грошовими потоками є найбільш актуальним завданням в управлінні фінансами. Підвищення ефективності фінансового управління є основним фактором добробуту компанії

Проаналізувавши діяльність ПАТ «Мелком» видно, підприємство не зовсім ефективно управляє грошовими потоками. Це означає, що необхідно створювати ефективну систему управління грошовими потоками.

Потреба в створенні ефективної системи управління грошовими потоками підприємства незаперечна, як і важливість усвідомлення необхідності розробки теоретичних аспектів її функціонування для апарату фінансового менеджменту підприємства [63].

Згідно з традиційним підходом ефективність управління грошовими потоками передбачає результативність процесу та обчислюється як відношення результату (ефекту) до витрат, що забезпечили цей результат [64].

Базовими концепціями фінансового управління, положення яких є основою розробки критерію ефективності управління грошовими потоками, є концепція доданої вартості, концепція майбутньої доходності та концепція вартості грошей у часі [65].

Концепція майбутньої доходності передбачає оцінку вартості майна, що генерує дохід за допомогою обліку кількості, якості й тривалості одержання тих вигід, які даний об'єкт буде приносити протягом прогнозного періоду часу. Тобто управління грошовими потоками буде ефективним, якщо протягом певного часу підприємство зможе генерувати певні грошові потоки, що відповідають очікуванням власників даних доходів.

Концепція майбутньої доходності нерозривно пов'язана з концепцією вартості грошей у часі. Ключовими постулатами даної концепції є наступні: по-перше, сьогодні гроші дорожче, ніж завтра; по-друге, гроші гублять свою вартість через інфляцію, ризик, схильність до ліквідності. У зв'язку з цим, ключовими чинниками, що повинні бути враховані при оцінці ефективності управління грошовими потоками, є чинники інфляції, комерційної ненадійності, переваги готівки [66].

Якщо розглядати приріст коштів підприємства, що знаходить відображення у фінансовій звітності як збільшення грошових активів підприємства, то цей традиційний підхід не дозволяє визначити зростання вартості, а лише характеризує трансформацію активів та зобов'язань із однієї форми в іншу. У зв'язку із цим оцінка ефективності управління грошовими потоками повинна включати не тільки визначення абсолютного приросту суми

коштів, але й оцінку факторів, які впливають на формування чистого грошового потоку підприємства:

1) потребують систематизації чинники, що впливають на ефективність управління грошовими потоками. Дослідження наукових праць з проблем управління грошовими потоками підприємств та результатів практичної діяльності вітчизняних підприємств в сучасних умовах господарювання дозволило розмежувати чинники, що впливають на ефективність управління грошовими потоками на внутрішні та зовнішні[67].

Сукупність зовнішніх чинників розмежовано за двома групами:

– ринкові чинники (рівень інфляції, незбалансованість попиту, пропозиції й цін на економічні й фінансові ресурси, слабкі темпи росту національної економіки);

– чинники державного регулювання (несприятливі умови оподаткування, невпорядкованість нормативного забезпечення управління грошовими потоками підприємств).

– До внутрішніх чинників віднесено:

– господарські(структура виробничої програми й цінова політика; рівень використання виробничого потенціалу),

– фінансові(невідповідність строків перетворення активів у грошову форму строкам погашення зобов'язань; незадовільна структура капіталу підприємств; рентабельність основної діяльності)

– організаційно-методичні(відсутність регламентів управління грошовими потоками та автоматизованих систем контролю руху грошових потоків підприємства).

2) при визначенні критерію ефективності управління грошовими потоками необхідно враховувати всі грошові витрати підприємства, тобто витрати, що виникають у процесі виробничо-господарської діяльності підприємства і пов'язані з придбанням матеріальних ресурсів, виплатою заробітної плати працівникам, ремонтом основних фондів, відрахуванням у бюджет, утриманням апарату управління.

Для забезпечення порівняння показника ефективності управління грошовими потоками, його наповнення має бути сформовано таким чином, щоб його розрахунок відбувався на підставі зовнішньої (відкритої) фінансової звітності підприємства, яка забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо якості управління та регулювання діяльності підприємства.

Запропонований критерій ефективності управління грошовими потоками підприємства дозволяє визначити зростання або зменшення вартості за результатами управління, та встановити співвідношення отриманих результатів з відтоком грошових коштів, пов'язаним із забезпеченням фінансово-господарської діяльності підприємства. Практичне його використання дозволяє отримати порівняну інформацію про рівень управління грошовими потоками на підприємстві відносно інших підприємств галузі, та використовувати її для прийняття управлінських рішень щодо формування вхідних та вихідних грошових потоків з метою задоволення інтересів власників підприємства, розширення інвестицій і забезпечення позитивних результатів господарювання.

Ефективність управління грошовими потоками визначається впливом цього процесу на платоспроможність підприємства, швидкість обороту оборотного капіталу, обсяги залучених коштів та кредиторську заборгованість, а в кінцевому результаті на рентабельність підприємства та його конкурентні позиції.

Шляхом ефективного впровадження системи планування й управління досягається раціональне використання грошових потоків: операційна, інвестиційна та фінансова діяльність забезпечуються необхідними грошовими ресурсами [69].

Оперативне управління грошовими потоками дозволяє контролювати поточну платоспроможність підприємства, приймати оперативні рішення з управління коштами і пояснювати розбіжність між фінансовим результатом і зміною коштів.

Більш ефективне управління грошовими потоками підвищує ступінь фінансової і виробничої гнучкості компанії, тому що призводить до [70]:

- поліпшення оперативного управління, особливо з погляду збалансованості надходжень і витрат коштів;
- зростання продажу й оптимізації витрат за рахунок великих можливостей маневрування ресурсами підприємства;
- поліпшення управління борговими зобов'язаннями;
- підвищення ліквідності підприємства;
- можливості вивільнення коштів для інвестування в «зони зростання» при відносно невеликих витратах («ефект важеля»);
- поліпшення умов переговорів із кредиторами і постачальниками;
- більшої ймовірності одержання кредитів або інвестицій від потенційних закордонних партнерів;
- більшої кількості альтернатив фінансової реструктуризації;
- можливості швидкого реагування на зміни в ринковому середовищі.

Слід відмітити, що з метою підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства необхідно визначати потоки в обліковій, у тому числі оперативній, інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств та удосконалити методику аналізу грошових потоків, що повинна здійснюватися, виходячи з реального фінансового стану підприємств.

Щоб підвищити ефективність управління грошовими потоками необхідно:

- залучати в практику розрахунків системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності;
- досліджувати галузеві закономірності грошових потоків та враховувати їх у практиці обліку та аналізу підприємства;

- визначати потоки в обліковій, у тому числі оперативній, інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;
- удосконалити методикку аналізу грошових потоків, що повинна здійснюватися, виходячи з реального фінансового стану підприємств;
- урахувувати фактори руху коштів вітчизняних господарчих суб'єктів в умовах невизначеності та ризику[71].

Ефективне управління грошовими потоками забезпечує зниження ризику неплатоспроможності підприємства. Навіть у підприємств, що успішно здійснюють господарську діяльність і прибутку, що генерується достатньо, неплатоспроможність може виникати як наслідок незбалансованості різних видів грошових потоків у часі. Синхронізація надходження і виплат коштів, що досягається в процесі управління грошовими потоками підприємства, дозволяє усунути цей фактор виникнення його неплатоспроможності.

На підприємстві будь-який збій у здійсненні платежів негативно позначається на формуванні виробничих запасів сировини і матеріалів, рівні продуктивності праці, реалізації готової продукції. Завдяки ефективному управлінню грошовими потоками підвищується ритмічність здійснення операційного процесу, забезпечуючи збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції

Висновки до розділу 3

Отже, вітчизняна система управління грошовими потоками підприємства потребує вдосконалення. Необхідно реформувати існуючу систему фінансового менеджменту в бік стратегічного управління фінансовими потоками підприємства, а також використання зарубіжного досвіду їх математичного моделювання та прогнозування.

В зарубіжній практиці існує кілька основних методів розрахунку оптимального залишку грошових коштів, серед яких найбільш відомими є математичні моделі Баумоля-Тобіна, Міллера-Орра, Стоуна тощо.

Забезпечення ефективності управління грошовими потоками здійснюється також за допомогою платіжного календаря – плану грошових надходжень та витрат за визначений період із залишком (сальдо) на поточному рахунку підприємства.

Щоб підвищити ефективність управління грошовими потоками на підприємстві необхідно:

- залучати в практику розрахунків системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності;
- досліджувати галузеві закономірності грошових потоків та враховувати їх у практиці обліку та аналізу підприємства;
- визначати потоки в обліковій, у тому числі оперативній, інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;
- удосконалити методикку аналізу грошових потоків, що повинна здійснюватися, виходячи з реального фінансового стану підприємств;
- урахувувати фактори руху коштів вітчизняних господарчих суб'єктів в умовах невизначеності та ризику.

На підприємстві будь-який збій у здійсненні платежів негативно позначається на формуванні виробничих запасів сировини і матеріалів, рівні продуктивності праці, реалізації готової продукції. Завдяки ефективному управлінню грошовими потоками підвищується ритмічність здійснення операційного процесу, забезпечуючи збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції

ВИСНОВКИ

Отже, у роботі було визначено сутність грошових потоків, проведений аналіз ефективності управління грошовими потоками на конкретному підприємстві (ПАТ «Мелком»), а також запропоновані шляхи щодо забезпечення ефективності використання грошових потоків. Проведене дослідження теоретичних засад грошових потоків підприємства показало, що на сьогодні не існує єдиного підходу щодо змісту даної категорії. На нашу думку, поняття «грошові потоки підприємства» може трактуватися як комплекс подій, послідовно розподілених у часі, згідно яких відбувається зміна власника грошових коштів завдяки виконанню зобов'язань між державою, суб'єктами господарювання, міжнародними організаціями та домогосподарствами.

Зміст управління потоками грошових коштів полягає у підтриманні грошових коштів підприємства на оптимальному рівні, своєчасному забезпеченні грошовими засобами всіх видів діяльності у необхідному обсязі, оптимізації грошових потоків і структури капіталу підприємства.

Метою аналізу грошових потоків підприємства є прискорення руху грошових коштів і підвищення на цій основі оборотності активів і капіталу, а також забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Комплексний аналіз стану ПАТ «Мелітопольський компресорний завод» за 2015-2017 рр. показав сильні та слабкі сторони його діяльності.

Сильними сторонами є такі: даний суб'єкт господарювання є платоспроможним та може своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями; у підприємства достатньо власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних і частини оборотних активів; фінансову підприємство є стійким і здатне проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування діяльності.

Слабкими сторонами підприємства є такі: підприємство використовує не весь свій потенціал; підприємство неефективно використовує наявні ресурси; зростає термін погашення кредиторської заборгованості підприємства.

Стан підприємства можна охарактеризувати як кризове, а якість управління у такій ситуації не витримує жодної критики. Сутність такої структури капіталу полягає в тому, що підприємство фінансує витрати операційної та фінансової діяльності за рахунок надходжень від інвестиційної. Це означає, що підприємство несвоєчасно отримує оплату за реалізовану продукцію, товари, надані послуги і виконані роботи від покупців та замовників. Крім того, витрати на виробництво та реалізацію більші, ніж отримані доходи, і підприємство отримує збиток від операційної діяльності.

Що стосується динаміки чистого руху коштів за аналізовані періоди, то відсутня чітко виражена тенденція. Так, підприємство у 2015 році отримало у результаті господарської діяльності (всіх видів) від'ємне значення чистого руху грошових коштів. У 2016 році чистий грошових коштів позитивний – 2910 тис. грн., а вже у 2017 році знову від'ємне значення чистого руху грошових коштів 1150 тис. грн..

Аналіз показників (коефіцієнтів)ефективності використання грошових потоків дав змогу зробити висновок, що підприємство неефективно використовує грошові потоки.

Також у ході дослідження було зроблено висновок про те, що вітчизняна система управління грошовими потоками підприємства потребує вдосконалення. Необхідно реформувати існуючу систему фінансового менеджменту в бік стратегічного управління фінансовими потоками підприємства, а також використання зарубіжного досвіду їх математичного моделювання та прогнозування.

В зарубіжній практиці існує кілька основних методів розрахунку оптимального залишку грошових коштів, серед яких найбільш відомими є математичні моделі Баумоля-Тобіна, Міллера-Орра, Стоуна тощо.

Забезпечення ефективності управління грошовими потоками здійснюється також за допомогою платіжного календаря – плану грошових надходжень та витрат за визначений період із залишком (сальдо) на поточному рахунку підприємства.

Щоб підвищити ефективність управління грошовими потоками на підприємстві необхідно:

- залучати в практику розрахунків системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності;
- досліджувати галузеві закономірності грошових потоків та враховувати їх у практиці обліку та аналізу підприємства;
- визначати потоки в обліковій, у тому числі оперативній, інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;
- удосконалити методикку аналізу грошових потоків, що повинна здійснюватися, виходячи з реального фінансового стану підприємств;
- урахувувати фактори руху коштів вітчизняних господарчих суб'єктів в умовах невизначеності та ризику.

На підприємстві будь-який збій у здійсненні платежів негативно позначається на формуванні виробничих запасів сировини і матеріалів, рівні продуктивності праці, реалізації готової продукції. Завдяки ефективному управлінню грошовими потоками підвищується ритмічність здійснення операційного процесу, забезпечуючи збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції

Отже, грошові потоки відіграють важливу роль у діяльності підприємства. Покращення ефективності грошових потоків є необхідною умовою для існування та фінансової стійкості підприємства на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Чистий грошовий потік (Cash-flow). *Буковинська бібліотека*. Режим доступу: URL: <https://buklib.net/books/24128/> (Дата звернення 05.09.2019).
2. Джонс Э. Деловые финансы / [пер. с англ.] М.Н. Гребнева, М.Э. Усаковского. Москва: Олимп-бизнес, 1998. 411 с.
3. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы: [учеб. пособ.] / [пер. с франц.]; Я.В. Соколова. Москва : Финансы; ЮНИТИ, 1997. 135 с.
4. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент: полный курс / Ю. Бригхем, Л. Гапенски; [пер. с англ.], ред. В.В. Ковалева. Санкт–Петербург: Экономическая школа, 1997. 1120 с.
5. Верба В.А. Проектний аналіз : [підручник] / В.А. Верба, О.А. Загородніх. Київ: КНЕУ, 2000. 322 с.
6. Стоянова Е.С. и др. Управление оборотным капиталом. Учебно-практическое пособие. Москва: Перспектива, 1998. 127 с.
7. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: уч.пос. 2–е изд., перераб. и доп. Киев: Ника- Центр, Эльга, 2004. 656 с.
8. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: навч посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 535 с.
9. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту. *Фінансовий менеджмент*. Режим доступу: URL: http://banking.uabs.sumdu.edu.ua/images/department/banking/discip/finmen/Lekcii_finmen.pdf / (дата звернення 05.09.2019).
10. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73. Дата оновлення

23.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 06.09.2019).

11. Васьківська К.В., Сич О.А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів, 2017. 233 с.

12. Литвинчук Т.В. Грошові потоки в системі управління підприємством. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Хмельницький*, 2014. № 6. С.86–90.

13. Основні цілі, принципи, методи та інструменти управління грошовими потоками. *Навчальні матеріали онлайн*. Режим доступу: URL:

https://pidruchniki.com/1246122064627/finansni/osnovni_tsili_printsipi_metodi_instrumenti_upravlinnya_groshovimi_potokami (дата звернення 11.09.2019).

14. Дмитрієв В.В. Формування механізму управління грошовими потоками підприємства. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2015. № 4. С. 11–17.

15. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. Житомир: ЖДТУ, 2017. 415 с.

16. Тютюнник Ю.М., Довгань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2016. 432 с.

17. Звіт про рух грошових коштів. *Хмельницький національний університет*. Режим доступу: URL:

http://dn.khnu.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k0032&T=04&lng=1&st=0 (дата звернення 11.09.2019).

18. Аналіз руху грошових потоків підприємства. *Навчальні матеріали*. Режим доступу: URL:

https://works.doklad.ru/view/kEzgDFF_GNo.html (дата звернення 20.09.2019).

19. Карпенко Л.М. Методи оптимізації та моделі управління грошовими потоками на підприємстві. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. 20–25 жовт. №1 (52). С. 201–210.

20. ПАТ «Мелітопольський компресорний завод». *Офіційний сайт ПАТ «Мелком»*. URL: <http://www.melcom.com.ua/>. (дата звернення 03.10.2019).
21. Річна фінансова звітність підприємства ПАТ «Мелком». «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» URL: <https://smida.gov.ua> (дата звернення 05.10.2019).
22. Чистий оборотний капітал. *Студопедія*. Режим доступу: URL: https://studopedia.su/16_181474_chistiy-oborotniy-kapital.html (дата звернення 11.10.2019).
23. Коефіцієнт покриття. *Finalon.com*. Режим доступу: URL: <https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh-pokaznikiv/256-pokaznik-potochnoji-likvidnosti-pokaznik-pokrittva> (дата звернення 14.10.2019).
24. Коефіцієнт швидкої ліквідності. *Finalon.com*. Режим доступу: URL: <https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh-pokaznikiv/252-koefitsient-shvidkoji-likvidnosti-koefitsient-terminovoji-likvidnosti> (дата звернення 14.10.2019).
25. Коефіцієнт абсолютної ліквідності. *Finalon.com*. Режим доступу: URL: <https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh-pokaznikiv/250-koefitsient-absolyutnoji-likvidnosti> (дата звернення 14.10.2019).
26. Коефіцієнт оборотності активів. *Finalon.com*. Режим доступу: URL: <https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh-pokaznikiv/288-oborotnist-aktiviv> (дата звернення 15.10.2019).
27. Коефіцієнт оборотності власного капіталу. *Finalon.com*. Режим доступу: URL: <https://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku/103-vidnosni-pokaznyku-dilovoi-aktyvnosti> (дата звернення 15.10.2019).
28. Коефіцієнт оборотності запасів. *Finalon.com*. URL: <https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh-pokaznikiv/293-oborotnist-zapasiv> (дата звернення 15.10.2019).
29. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. *Finalon.com*. URL: <https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh->

pokaznikiv/294-oborotnist-kreditorskoji-zaborgovanosti (дата звернення 15.10.2019).

30. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості. *Finalon.com*. URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/299-pokaznik-oborotnosti-debitorskoji-zaborgovanosti> (дата звернення 15.10.2019).

31. Період погашення дебіторської заборгованості. *Finalon.com*. URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/319-period-pogashennya-debitorskoji-zaborgovanosti> (дата звернення 15.10.2019).

32. Період погашення кредиторської заборгованості. *Finalon.com*. URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/316-period-pogashennya-kreditorskoji-zaborgovanosti> (дата звернення 15.10.2019).

33. Тривалість операційного циклу. *Finalon.com*. Режим доступу: URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/321-period-operatsijnogo-tsiklu> (дата звернення 15.10.2019).

34. Тривалість фінансового циклу. *Finalon.com*. URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/320-period-finansovogo-tsiklu> (дата звернення 15.10.2019).

35. Спільник І.В, Загородна О.М Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. *Міжнародний науковий журнал*. 2017 № 1–2. С 67-85.

36. Спільник І. В. Аналіз грошових потоків підприємства за даними фінансової звітності підприємства: значимість, мета, завдання. Обліково-аналітичне та правове забезпечення інституційних секторів економіки України в умовах євроінтеграції та інноваційного розвитку. *Збірник наукових праць всеукр. наук.-практ. конф.* 2017. №1. С. 138–140.

37. Артюх, І. Значення та аналіз грошових коштів в умовах ринкової економіки. URL: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evu/2009_13/Artuh.pdf. (дата звернення 18.10.2019).
38. Структура звіту про рух грошових коштів та загальні вимоги до його складання. *Бухгалтерський облік*. URL: https://web.posibnyku.vntu.edu.ua/fmib/16chalyuk_buhgalterskyj_oblik_2_chastyny/buhg_2/1432.htm (дата звернення 19.10.2019).
39. Грошові потоки як об'єкт фінансового менеджменту. *Студопедія*. URL: https://studopedia.com.ua/1_131872_groshovi-potoki-yak-objekt-finansovogo-menedzhmentu.html (дата звернення 19.10.2019).
40. Аналіз грошових потоків підприємства. *Буковинська бібліотека*. URL: <https://buklib.net/books/23366/> (дата звернення 20.10.2019).
41. Ясишена В.В., Сисоєва І.М. Методика проведення аналізу грошових потоків підприємств. *Інноваційна економіка*. 2012. 24-29 квіт. №2. С. 131-139.
42. Коефіцієнт ліквідності грошового потоку. *Навчальні матеріали онлайн*. URL: https://pidruchniki.com/1460091741910/ekonomika/analiz_groshovih_potokiv (дата звернення 21.10.2019).
43. Вареник В.М. Аналіз управління грошовими потоками в економіці України: аналітичний аспект. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. 2012. №1. С. 77–82.
44. Апришкін І.О. Засіб управління грошовими потоками підприємства шляхом аналізу їхньої ритмічності, синхронності, надходження та витрачання. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2015. №54 (1163). С. 3–5.
45. Майборода О.Є., Реплюк О.В. Напрями управління грошовими потоками підприємства. *Мукачівський державний університет*. 2017. №10. С. 305–309.
46. Понеділко О.В. Організація і контроль руху грошових потоків. *Економічна наука*. 2011. №11. С. 56–57.

47. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Боряк Л.Д. та ін.] Фінанси підприємств: підруч. 8–ме вид., переробл. та доп. Київ: КНЕУ, 2013. 519 с.
48. How to manage cash flow in uncertain times. The telegraph. URL: <https://www.telegraph.co.uk/business/global-payments/how-to-manage-cash-flow/> (дата звернення 21.10.2019).
49. OfficeforNationalStatistics. *Офіційний сайт національної статистичної служби Великобританії*. URL: <https://www.ons.gov.uk/> (дата звернення 21.10.2019).
50. LovettsSolicitors. *Офіційний сайт юридичної фірми з повернення боргів у Великобританії Lovetts*. URL: <https://www.lovetts.co.uk/> (дата звернення 21.10.2019).
51. UKFinance. *Офіційний сайт фінансової асоціації Великобританії*. URL: <https://www.ukfinance.org.uk/> (дата звернення 21.10.2019).
52. SagePay. *Офіційний сайт провайдера платіжних систем Великобританії SagePay*. URL: <https://www.sagepay.co.uk/> (дата звернення 21.10.2019).
53. GamsakhurdiaT., BatiashviliJ. The Role of Cash Management Policies in Corporation Governace. *European Scientific Journal*. 2016. №1. С. 39–49.
54. Francisco S.M., Rodríguez-Aguilar J.A., Martin F.G., Garcia P.D. Data-driven decision-making and its applicati onto the corporate cash management problem: навч. посіб. Valencia. 2017. 296 с.
55. Cash management. *Kaplain Financial Knowledge Bank*. URL: <https://kfknowledgebank.kaplan.co.uk/financial-management/working-capital/cash-management> (дата звернення 21.10.2019).
56. On the correspondence between the Baumol-Tobin and Miller-Orr optimal cash balance models. *Wiley Online Library*. Режим доступу: URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1540-6288.1987.tb00768.x> (дата звернення 21.10.2019).

57. Miller-Orr Model. *Financial Management Pro*. URL: <http://financialmanagementpro.com/miller-orr-model/> (дата звернення 21.10.2019).

58. Піскунова Н.О. Пошук оптимальної моделі управління грошовими потоками. *Ефективна економіка*. 2017. №2. С. 18–24.

59. Управління грошовими потоками за допомогою платіжного календаря. *Фінансовий менеджмент*. URL: <https://library.if.ua/book/52/3777.html> (дата звернення 25.10.2019).

60. Литвин І.С., Іващенко А.І. Шляхи удосконалення системи управління грошовими потоками. *Економічна наука*. 2017. №2. С. 51–56.

61. Управління грошовими потоками на підприємстві. *Фінансовий менеджмент*. URL: <https://www.stud24.ru/financial-management/upravlnnya-groshovimi-potokami-na-pdprimstv/400174-1357369-page2.html> (дата звернення 25.10.2019).

62. Драчук Я.І. Ефективність управління грошовими потоками підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. №2. С. 26–31.

63. Шубіна С.В., Авакян М.Ю. Напрямки управління грошовими потоками підприємства: теоретичні аспекти. *Актуальні питання розвитку фінансів, обліку і аудиту*. Тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 21 лип. 2017 р.). Полтава, 2017. С. 52-55.

64. Рябкова О.В. Моніторинг економічних показників результативності машинобудівного підприємства. дис. на здоб. к.е.н: 658.012. Львівський національний університет «Львівська політехніка». Львів, 2018. 222с.

65. Концепція оцінки вартості грошей у часі. *Буковинська бібліотека*. URL: <https://buklib.net/books/34074/> (дата звернення 26.10.2019).

66. Касянчук Ю.А. «Організаційно-економічний механізм підвищення ефективності діяльності промислового підприємства (на прикладі ПАТ «Завод «МАЯК»)» . магістер. дис. 658.5.011. Національний технічний

університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Київ, 2018, 127 с.

67. Головій Т. В. Шляхи удосконалення методики аналізу грошових потоків підприємства. *Державний фінансовий контроль, незалежний аудит та аналіз: проблеми та перспективи розвитку*: матеріали I Всеукр.науково-практ. інтернет-конф., 18-20 грудня 2018 р. м. Ірпінь, с.136-140.

68. Корнійчук О. О. Методичні рекомендації аналізу грошових потоків на підприємстві. *Державний фінансовий контроль, незалежний аудит та аналіз: проблеми та перспективи розвитку*: матеріали I Всеукр. науково-практ. інтернет-конф., 18-20 грудня 2018 р. м. Ірпінь, с.174-179.

69. Тимченко М.С. Теоретичні аспекти управління грошовими потоками на підприємстві *Економічні науки*. 2010. №1. С. 71-72.

70. Янчева Я., Бочуля Т. Концепція управління грошовими потоками на підприємстві в ретроспективі. *Економічний аналіз*. 2012. №10/4. С. 425–429.

71. Рогатюк О. Необхідність управління грошовими потоками підприємства. *Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД*: матеріали XVIII між нар. наук-практ. інтернет-конф., 29–30 грудня 2013 р., м. Переяслав-Хмельницький, с. 167–169.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця 1 – Класифікація видів грошових потоків

<p>I. За масштабами обслуговування господарського процесу виділяють такі види грошових потоків:</p>
<p>– грошовий потік по підприємству в цілому. Це найбільш агрегований вид грошового потоку, який акумулює всі види грошових потоків, що обслуговують господарський процес підприємства в цілому;</p>
<p>– грошовий потік по окремих структурних підрозділах (центрах відповідальності) підприємства. Така диференціація грошового потоку підприємства визначає його як самостійний об'єкт управління в системі господарської діяльності підприємства;</p>
<p>– грошовий потік по окремих господарських операціях. У системі господарського процесу підприємства такий вид грошового потоку слід розглядати як первинний об'єкт самостійного управління.</p>
<p>II. За видами господарської діяльності, відповідно до міжнародних стандартів обліку, виділяють такі види грошових потоків:</p>
<p>– грошовий потік з операційної діяльності. Він характеризується грошовими виплатами постачальникам сировини та матеріалів; стороннім виконавцям окремих видів послуг, що забезпечують операційну діяльність; заробітної плати персоналу, який зайнятий у операційному процесі і здійснює управління цим процесом; податкових платежів підприємства в бюджети всіх рівнів і до позабюджетних фондів; іншими виплатами;</p>
<p>– пов'язаними зі здійсненням операційного процесу. Одночасно цей вид грошового потоку відображає надходження коштів від покупців продукції, від податкових органів у порядку перерахунку та повернення надлишків сплачених сум і деякі інші платежі, передбачені міжнародними та національними стандартами обліку;</p>
<p>– грошовий потік з інвестиційної діяльності. Він характеризує платежі й надходження коштів, пов'язані зі здійсненням реального та фінансового інвестування, продажем основних засобів, що вибувають і нематеріальних активів, ротацією довгострокових фінансових інструментів інвестиційного портфеля та інші аналогічні потоки коштів, що обслуговують інвестиційну діяльність підприємства;</p>
<p>– грошовий потік з фінансової діяльності. Він характеризує надходження й виплати коштів, що пов'язані із залученням додаткового акціонерного та пайового капіталу, отриманням довгострокових і короткострокових кредитів та позик, сплатою в грошовій формі дивідендів і відсотків за вкладками власників, і деякі інші грошові потоки, пов'язані зі здійсненням зовнішнього фінансування господарської діяльності підприємства.</p>
<p>III. За спрямованістю руху грошових коштів виділяють два основних види грошових потоків:</p>
<p>позитивний грошовий потік, що характеризує сукупність надходжень коштів на підприємство від усіх видів господарських операцій;</p>

Продовження Додатку А

<p>– від’ємний грошовий потік, що характеризує сукупність виплат коштів підприємством у процесі здійснення всіх видів його господарських операцій.</p>
<p>IV. За варіативністю спрямованості руху грошових коштів розрізняють такі види грошових потоків:</p>
<p>– стандартний грошовий потік. Він характеризує такий вид грошового потоку, в якому його спрямованість змінюється не більше одного разу (починаючи або завершуючи його). Прикладом такого виду грошового потоку є інвестування капіталу в довгострокову облігацію (якщо за нею не передбачається реінвестування доходу в придбання аналогічних фінансових інструментів) ;</p>
<p>– нестандартний грошовий потік. Він характеризує такий вид грошового потоку, в якому його спрямованість змінюється більше одного разу. Прикладом такого виду грошового потоку є інвестування капіталу в портфель фінансових інструментів із постійним реінвестуванням отриманого доходу в подальше його розширення.</p>
<p>V. За методом обчислення обсягу виділяють такі види грошових потоків підприємства:</p>
<p>– валовий грошовий потік. Він характеризує всю сукупність надходжень або витрат коштів у певному періоді часу в розрізі окремих його інтервалів;</p>
<p>– чистий грошовий потік. Він характеризує різницю між позитивним і від’ємним грошовими потоками (між надходженням і витратою коштів) у певному періоді часу в розрізі окремих його інтервалів.</p>
<p>VI. За характером грошового потоку стосовно підприємства розрізняють такі два його види:</p>
<p>– внутрішній грошовий потік. Він характеризує сукупність надходження й витрати коштів у рамках підприємства;</p>
<p>– зовнішній грошовий потік. Цей вид грошового потоку обслуговує операції підприємства, пов’язані з його грошовими відносинами з господарськими партнерами (постачальниками сировини та матеріалів, покупцями продукції, комерційними банками, страховими компаніями та ін.) і державними органами (податковими органами, митними службами, арбітражним судом тощо).</p>
<p>VII. За рівнем достатності обсягу виділяють такі види грошових потоків підприємства:</p>
<p>– надлишковий грошовий потік. Це такий грошовий потік коли надходження коштів значно перевищують реальну потребу підприємства в їх ціле спрямованому витрачанні;</p>
<p>– дефіцитний грошовий потік. Це такий грошовий потік, коли надходження коштів істотно нижчі за реальні потреби підприємства в їх цілеспрямованому витрачанні.</p>
<p>VIII. За рівнем збалансованості обсягів взаємопов’язаних грошових потоків розрізняють два їх види:</p>
<p>– збалансований грошовий потік. Він характеризує такий вид сукупного грошового потоку з окремої господарської операції, структурного підрозділу (центру відповідальності) або по підприємству в цілому, за яким забезпечено збалансованість між обсягами позитивного і від’ємного їх видів (з урахуванням передбаченого приросту запасу грошових коштів);</p>
<p>– незбалансований грошовий потік. Він характеризує такий вид сукупного грошового потоку з окремої господарської операції, структурного підрозділу (центру відповідальності) або по підприємству в цілому, за яким розглянутий вище передбачений балансний зв’язок не забезпечується.</p>
<p>IX. За періодом часу виділяють два основних види грошового потоку:</p>

<p>– довгостроковий грошовий потік. Він характеризує такий грошовий потік, за яким період від початку грошових надходжень або виплат до повного їх завершення перевищує один рік.</p>
<p>X. За формами використання грошових коштів розрізняють наступні види грошового потоку:</p>
<p>– готівковий грошовий потік. Він характеризує ту частину сукупного грошового потоку підприємства, яка обслуговується безпосередньо готівкою (банкнотами, білетами державної скарбниці, роз мінною монетою);</p>
<p>– безготівковий грошовий потік. Він характеризує ту частину сукупного грошового потоку підприємства, яка обслуговується різноманітними кредитними та депозитними інструментами фінансового ринку (чеками, кредитними картками, акредитивами, векселями, банківськими депозитами тощо).</p>
<p>XI. За видом використовуваної валюти виділяють такі грошові потоки підприємства:</p>
<p>– грошовий потік у національній валюті. Він характеризує грошовий потік, який обслуговується грошима, емітованими відповідними державними органами даної країни;</p>
<p>– грошовий потік у іноземній валюті. Він характеризує грошовий потік, який обслуговується валютою інших країн. На підприємстві такий грошовий потік пов'язаний, як правило, зі здійсненням зовнішньоекономічних господарських операцій.</p>
<p>XII. За значенням для формування кінцевих результатів господарської діяльності розрізняють два види грошових потоків підприємства:</p>
<p>– пріоритетний грошовий потік. Це вид грошового потоку з окремих господарських операцій або видів діяльності, який генерує високий рівень формування чистого грошового потоку (або чистого прибутку);</p>
<p>– другорядний грошовий потік. Це такий вид грошового потоку, який через свою функціональну спрямованість або незначний обсяг не справляє істотного впливу на формування кінцевих результатів господарської діяльності.</p>
<p>XIII. За передбачуваністю виникнення виділяють наступні види грошових потоків:</p>
<p>– повністю передбачуваний грошовий потік. Це такий вид грошового потоку, обсяг і час здійснення якого можуть бути повністю детерміновані наперед;</p>
<p>– недостатньо передбачуваний грошовий потік. Це такий вид грошового потоку, обсяг і час здійснення якого не можуть бути повністю детерміновані наперед у зв'язку з можливими змінами чинників зовнішнього середовища;</p>
<p>– непередбачуваний грошовий потік. Цей вид грошового потоку пов'язаний інвестиційної або фінансової діяльності, а також окремими, не планованими наперед, операціями (наприклад, сплата або отримання штрафних санкцій).</p>
<p>XIV. За можливістю регулювання у процесі управління виділяють:</p>
<p>– грошовий потік, що піддається регулюванню. Це такий вид грошового потоку, який може бути змінено в часі або за обсягом (за умови доцільності такої зміни в ході господарської діяльності). Прикладом такого виду грошового потоку є продаж продукції підприємства в кредит, емісія акцій чи облігацій та ін.;</p>
<p>грошовий потік, що не піддається регулюванню. Це такий вид детермінованого грошового потоку, який не може бути змінено в часі або за обсягом менеджерами підприємства без негативних наслідків для кінцевих результатів його господарської діяльності. Прикладом такого виду грошового потоку є податкові платежі підприємства, платежі з обслуговування та повернення його боргу (якщо кредиторами не здійснена його реструктуризація) та ін.</p>

<p>XV. За можливістю забезпечення платоспроможності розрізняють два види грошових потоків підприємства:</p>
<p>– ліквідний грошовий потік. Це такий вид грошового потоку підприємства, за яким співвідношення позитивного та від'ємного його видів дорівнює або перевищує одиницю в кожному інтервалі зазначеного періоду часу;</p>
<p>– неліквідний грошовий потік. Це такий вид грошового потоку підприємства, за яким співвідношення позитивного та від'ємного його видів менше за одиницю в окремих інтервалах зазначеного періоду часу (й по періоду в цілому).</p>
<p>XVI. За законністю здійснення виділяють такі види грошового потоку підприємства:</p>
<p>– легальний грошовий потік. Він характеризує надходження та виплати коштів, які повністю відповідають чинним у країні правовим нормам;</p>
<p>– тіньовий грошовий потік. Він характеризує надходження та виплати коштів, здійснювані з порушеннями чинних у країні правових норм і пов'язані з ухиленням від оподаткування.</p>
<p>XVII. За методом оцінки в часі виділяють наступні види грошового потоку:</p>
<p>– теперішній грошовий потік. Він характеризує грошовий потік підприємства як єдину порівняльну його величину, приведену за вартістю до теперішнього моменту часу;</p>
<p>– майбутній грошовий потік. Він характеризує грошовий потік підприємства як єдину порівняльну його величину, приведену за вартістю до конкретного майбутнього моменту часу.</p>
<p>XVIII. За безперервністю формування в певному періоді розрізняють такі види грошових потоків підприємства:</p>
<p>– регулярний грошовий потік. Це потік надходження або витрати коштів за окремими господарськими операціями (грошовими потоками одного виду), який у певному періоді часу здійснюється постійно за окремими інтервалами цього періоду;</p>
<p>– дискретний (нерегулярний) грошовий потік. Він характеризує надходження або витрати коштів, пов'язані зі здійсненням одиничних господарських операцій підприємства в певному періоді часу.</p>
<p>XIX. За стабільністю часових інтервалів формування регулярні грошові потоки характеризуються такими видами:</p>
<p>– регулярний грошовий потік із рівномірними часовими інтервалами в рамках певного періоду;</p>
<p>– регулярний грошовий потік із нерівномірними часовими інтервалами в рамках певного періоду.</p>
<p>– короткостроковий грошовий потік. Він характеризує такий грошовий потік, за яким період від початку грошових надходжень або виплат до повного їх завершення не перевищує одного року.</p>

Джерело: складено автором на основі [7]

ДОДАТОК Б

Таблиця 2. Показники стану та ефективності використання основних засобів

Показник	Формула розрахунку	Характеристика	Позитивні тенденції
	2	3	4
Показники ліквідності			
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(ОА-З)/ПЗ	Показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості.	В межах 0,5-1 і вище
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	ГК/ПЗ	демонструє частку поточних зобов'язань компанії, яка може бути погашена негайно	Від 0,1 до 0,2
Показники ділової активності			
Коефіцієнт оборотності	ЧД/ середньорічна ВБ	демонструє ефективність використання активів компанії	Залежить від галузі діяльності
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	ЧД/ середньорічна ВК	демонструє ефективність управління власним капіталом компанії	Зростання
Коефіцієнт оборотності запасів	СВ/середньорічна З	вказує на ефективність управління запасами в компанії	С/г=3-6; харч.прод.та переробна г-зь =4,5-8; роздр.торг.=8-18
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	СВ/середньорічна КЗ	вказує на кількість оборотів, які здійснила кредиторська заборгованість протягом року	С/г=4,8; харч.прод.та переробна г-зь =8; роздр.торг.=12
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	ЧД/ середньорічна ДЗ	вказує на ефективність управління заборгованістю клієнтів і інших дебіторів.	С/г=4,8; харч.прод.та переробна г-зь =8; роздр.торг.=12
Період погашення дебіторської заборгованості	360/Кодз	індикатор ефективності відносин з клієнтами, який показує, як довго останні погашають свої рахунки	Варто порівн.. із знач. конкурента

Продовження Додатку Б

Період погашення кредиторської заборгованості	360/Кокз	вказує на період, протягом якого компанія використовує кошти Своїх постачальників і підрядників	Зростання
Тривалість операційного циклу, дні	$(360 \times \text{Середньорічна З} / \text{СВ}) + (360 \times \text{Середньорічна ДЗ} / \text{ЧД})$	Показує час трансформації запасів компанії в гроші	Зниження
Тривалість фінансового циклу, дні	ОЦ-Ткз	це період, протягом якого власні оборотні кошти роблять один повний оборот	Варто порівн.. із знач. конкурента
Показники збалансованості руху грошових коштів			
Коефіцієнт достатності чистого грошового потоку	$\text{ЧГП} / (\text{ОБ} + \Delta \text{З}_{\text{ТМ} + \text{Д}_\text{в}})$	характеризує частину заборгованості за кредитами і позиками, включаючи суму відсотків і основного борг, що підлягає сплаті у звітному році, дивідендів і приросту запасів, забезпечених чистим грошовим потоком до виплати дивідендів, але після сплати податків	Зростання
Коефіцієнт «якості» чистого грошового потоку	$(\text{ЧПрп} + \text{Ам}) / \text{ЧГП}$	визначає якість чистого грошового потоку, що характеризується зростанням частки чистого прибутку за рахунок зростання обсягів операційної діяльності	Зростання
Показники ритмічності та синхронності грошових потоків			
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	$N - V$	показує, наскільки позитивний грошовий потік покриває відтік грошових коштів.	1
Синхронність надходження та витрат грошових потоків	$\sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n (N_n - V_n)^2}{n}}$	показує відповідність у часі та за обсягами надходжень та витрат грошових потоків	Рівномірне в динаміці
Рівномірність надходження грошових коштів	$\sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n (\bar{N}_n - N_n)^2}{n}}$	показує, наскільки рівномірно надходять грошові кошти протягом періоду, що досліджується	Рівномірне в динаміці

Продовження Додатку Б

Рівномірність витрат грошових потоків	$\sqrt{\frac{\sum_{t=1}^n (\bar{V}_n - V_n)^2}{n}}$	показує, як вихідний грошовий потік розподіляється у часі протягом звітного періоду, діапазон коливання вихідного грошового потоку	Рівномірне в динаміці
Коефіцієнт синхронності надходження та витрат грошових потоків	$\frac{C_{\text{ГП}}}{\bar{V}}$	показує, яку частку становить середнє відхилення між вхідним та вихідним грошовим потоком у загальному вихідному грошовому потоці	Рівномірне в динаміці
Коефіцієнт рівномірності надходження грошових потоків	$\frac{P_{\text{Н}}}{\bar{N}}$	Показує частку середнього відхилення вхідного грошового потоку від його середнього значення у обсязі вхідного грошового потоку	Рівномірне в динаміці
Коефіцієнт рівномірності використання грошових потоків	$\frac{P_{\text{В}}}{\bar{V}}$	Показує частку середнього відхилення вхідного грошового потоку від його середнього значення у обсязі вхідного грошового потоку	Рівномірне в динаміці
Показники ефективності грошових потоків			
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	$\frac{\text{ЧГП}}{\text{НГП}}$	Визначає результативність управлінських рішень щодо грошових потоків, їх вплив на стан фінансової рівноваги	Зростання
Коефіцієнт реінвестування чистого грошового потоку	$K_{\text{реінв}} = \frac{\text{ЧГП} - D_{\text{В}}}{\Delta \text{РІ} + \Delta \text{ФІ}}$	Показує частку грошових інвестицій спрямованих на заміну активів, зростання виробництва	Зростання
Коефіцієнт ефективності використання оборотних активів на основі чистого грошового потоку	$\frac{\text{ЧГП}}{\text{ОА}}$	Характеризує розмір чистого грошового потоку, що генерується 1 гривнею оборотних активів підприємства	Зростання

Джерело: [22], [23], [24], [25]

де $\Phi_{\text{к}}$ – первісна вартість основних виробничих засобів;

$V_{\text{п}}$ – вартість виробленої продукції;

$\Phi_{\text{з}}$ – залишкова вартість основних виробничих засобів;

M – вартість майна підприємства (валюта балансу);

$Z_{\text{о}}$ – сума зносу основних виробничих засобів;

Ч – середньооблікова чисельність працівників;

Φ_y – вартість уведених основних виробничих засобів;

Φ_v – вартість виведених основних виробничих засобів;

K_3 – коефіцієнт зносу основних виробничих засобів;

Π_3 – загальний прибуток підприємства;

ОА – оборотні активи;

ПЗ – поточні зобов'язання;

З – запаси;

НА – необоротні активи

ГК – грошові кошти та їх еквіваленти

ВБ – валюта балансу;

ВК – власний капітал;

ДЗ – довгострокові зобов'язання;

ЧД – чистий дохід;

СВ – собівартість;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

$K_{озд}$ – коефіцієнт оборотності ДЗ;

$K_{окз}$ – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;

ОЦ – тривалість операційного циклу;

$T_{кз}$ – період погашення кредиторської заборгованості;

ЧП_{рп} – обсяг чистого прибутку;

A_M – обсяг амортизаційних відрахувань

ОБ – сума виплат основного боргу по довго- і короткострокових кредитах і позиках підприємства;

ΔZ_{TM} – сума приросту запасів товарно-матеріальних цінностей у складі оборотних активів підприємства;

D_v – сума дивідендів (процентів), виплачених власникам підприємства (акціонерам) на вкладений капітал (акції, паї тощо)\$

N – надходження грошових коштів;

V – витрати грошових коштів;

$\bar{N}(\bar{V})$ – середній розмір надходження (витрат) грошових коштів;

$C_{\text{ГП}}$ – синхронність грошових потоків;

P_n – рівномірність надходження грошових коштів;

P_v – рівномірність витрачання грошових коштів;

НГП – сума валового вихідного грошового потоку, тис. грн.;

ΔPI – сума приросту реальних інвестицій підприємства за аналізований період, тис. грн..

ΔFI – сума приросту довгострокових фінансових інвестицій підприємства за аналізований період, тис. грн.

ДОДАТОК В

У цьому додатку наведено розрахунки при аналізі ПАТ «Мелком».

Результати розрахунків показників майнового стану ПАТ «Мелком»:

I. Показники ліквідності:

1) Чистий оборотний капітал:

$$\text{ЧОК}_{2015} = 29693 - 5552 = 24141 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ЧОК}_{2016} = 38461 - 12327 = 26134 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{ЧОК}_{2017} = 41915 - 7982 = 33933 \text{ тис. грн.}$$

2) Коефіцієнт покриття:

$$K_{\text{ПОКР}2015} = \frac{29693}{5552} = 5,3$$

$$K_{\text{ПОКР}2016} = \frac{38461}{12327} = 3,1$$

$$K_{\text{ПОКР}2017} = \frac{41915}{7982} = 5,3$$

$$K_{\text{ШЛ}2015} = \frac{29693 - 13445}{5552} = 2,9$$

$$K_{\text{ШЛ}2016} = \frac{38461 - 17396}{12327} = 1,7$$

$$K_{\text{ШЛ}2017} = \frac{41915 - 18417}{7982} = 2,9$$

3) Коефіцієнт абсолютної ліквідності:

$$K_{A2015} = \frac{15}{5552} = 0,003$$

$$K_{A2016} = \frac{3109}{12327} = 0,25$$

$$K_{A2017} = \frac{1932}{7982} = 0,24$$

II. Показники ділової активності

1) Коефіцієнт оборотності активів:

$$K_{OA2015} = \frac{39401}{(52422+59655)/2} = 0,7$$

$$K_{OA2016} = \frac{71026}{(59655 + 48930)/2} = 1,31$$

$$K_{OA2017} = \frac{31282}{(48930 + 50856)/2} = 0,63$$

2) Коефіцієнт оборотності власного капіталу:

$$K_{OA2015} = \frac{39401}{(42837 + 51536)/2} = 0,84$$

$$K_{OA2016} = \frac{71026}{\frac{51536 + 34036}{2}} = 1,66$$

$$K_{OA2017} = \frac{31282}{(34036 + 42860)/2} = 0,81$$

3) Коефіцієнт оборотності запасів:

$$K_{O32015} = \frac{39401}{(3476 + 13445)/2} = 4,66$$

$$K_{O32016} = \frac{57993}{(13445 + 17396)/2} = 3,76$$

$$K_{O32017} = \frac{21893}{(17396 + 18417)/2} = 1,22$$

4) Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості:

$$K_{OK32015} = \frac{39401}{(9585 + 8119)/2} = 4,45$$

$$K_{OK32016} = \frac{57993}{(8119 + 14894)/2} = 5,04$$

$$K_{OK32017} = \frac{21893}{(14894 + 7996)/2} = 1,91$$

5) Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості:

$$K_{OD32015} = \frac{40352}{(17019 + 14898)/2} = 2,53$$

$$K_{OD32016} = \frac{39401}{(14898 + 17956)/2} = 2,4$$

$$K_{OD32017} = \frac{71026}{(17956 + 21566)/2} = 3,59$$

6) Період погашення дебіторської заборгованості, дні:

$$T_{D32015} = \frac{360}{2,53} = 142,29$$

$$T_{D32016} = \frac{360}{2,4} = 150$$

$$T_{D32017} = \frac{360}{3,59} = 100,28$$

7) Період погашення кредиторської заборгованості, дні:

$$T_{K32015} = \frac{360}{4,45} = 80,9$$

$$T_{K32016} = \frac{360}{5,04} = 71,43$$

$$T_{K32017} = \frac{360}{1,91} = 188,48$$

8) Тривалість операційного циклу, дні:

$$OЦ_{2015} = (360 \times (\frac{3476 + 13445}{2}) / 22263) + (360 \times (\frac{17019 + 14898}{2}) / 39401) = 282,62$$

$$OЦ_{2016} = (360 \times (\frac{13445 + 17396}{2}) / 57993) + (360 \times (\frac{14898 + 17956}{2}) / 71026) = 178,99$$

$$OЦ_{2017} = (360 \times (\frac{17396 + 18417}{2}) / 21893) + (360 \times (\frac{17956 + 21566}{2}) / 31282) = 521,86$$

9) Тривалість фінансового циклу, дні:

$$\PhiЦ_{2015} = 282,62 - 80,9 = 201,72$$

$$\PhiЦ_{2016} = 178,99 - 71,43 = 107,56$$

$$\PhiЦ_{2017} = 521,86 - 188,48 = 333,38$$

III. Показники збалансованості руху грошових коштів:

1) коефіцієнт достатності чистого грошового потоку:

$$КД_{ЧГП2015} = \frac{(-5214)}{8992 + 9969 + 0} = -0,27$$

$$КД_{ЧГП2016} = \frac{169}{4025 + 3951 + 0} = 0,02$$

$$КД_{ЧГП2017} = \frac{(-10275)}{891 + 1021 + 0} = -5,37$$

2) Розрахуємо коефіцієнт «якості чистого грошового потоку»:

$$КЯ_{2015} = \frac{10609 + 646}{(-5214)} = -2,16$$

$$КЯ_{2016} = \frac{(-17500) + 709}{169} = -99,36$$

$$КЯ_{2017} = \frac{6271 + 380}{(-10275)} = -0,65$$

IV. Показники ритмічності та синхронності грошових потоків:

1) Коефіцієнт ліквідності грошового потоку:

$$КЛ_{ГП2015} = \frac{106593}{111807} = 0,95$$

$$КЛ_{ГП2016} = \frac{77373}{77204} = 1,002$$

$$K_{ЛГП2017} = \frac{70269}{80544} = 0,87$$

- 2) Синхронність надходження та витрат грошових потоків:

$$C_{ГП2015} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^{365}(106593 - 111807)^2}{365}} = 5214$$

$$C_{ГП2016} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^{365}(77373 - 77204)^2}{365}} = 169$$

$$C_{ГП2017} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^{365}(70269 - 80544)^2}{365}} = 10275$$

- 3) Рівномірність надходження грошових потоків:

$$P_{H2015} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^{365}(121616,5 - 106593)^2}{365}} = 15023,5$$

$$P_{H2016} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^{365}(91983 - 77373)^2}{365}} = 14610$$

$$P_{H2017} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^{365}(73821 - 70269)^2}{365}} = 3552$$

- 4) Рівномірність витрат грошових потоків:

$$P_{B2015} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^{365}(114037,5 - 111807)^2}{365}} = 2230,5$$

$$P_{B2016} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^{365}(94505,5 - 77204)^2}{365}} = 13701,5$$

$$P_{B2017} = \sqrt{\frac{\sum_{t=1}^{365}(78874 - 80544)^2}{365}} = 1670$$

- 5) Коефіцієнт синхронності надходження та витрат грошових потоків:

$$K_{C2015} = \frac{5214}{114037,5} = 0,05$$

$$K_{C2016} = \frac{169}{94505} = 0,002$$

$$K_{C2017} = \frac{10275}{78874} = 0,13$$

- 6) Коефіцієнт рівномірності надходження грошових потоків:

$$K_{PH2015} = \frac{15023,5}{121616,5} = 0,12$$

$$K_{PH2016} = \frac{14610}{91983} = 0,16$$

$$K_{PH2017} = \frac{3552}{73821} = 0,05$$

7) Коефіцієнт рівномірності використання грошових потоків:

$$K_{PB2015} = \frac{2230,5}{114037,5} = 0,02$$

$$K_{PB2016} = \frac{13701,5}{94505} = 0,14$$

$$K_{PB2017} = \frac{1670}{78874} = 0,02$$

V. Показники ефективності грошових потоків:

$$K_{ЕФЕК2015} = \frac{(-5214)}{111807} = -0,047$$

$$K_{ЕФЕК2016} = \frac{169}{77204} = 0,002$$

$$K_{ЕФЕК2017} = \frac{(-10275)}{80544} = -0,128$$

$$K_{РЕІНВ2015} = \frac{(-5214) - 0}{0 + 0} \neq$$

$$K_{РЕІНВ2016} = \frac{169 - 0}{21 - 19241} = -0,009$$

$$K_{РЕІНВ2017} = \frac{(-10275) - 0}{-21 + 0} = 483,29$$

$$K_{еф.ОА2015} = \frac{-5214}{29693} = -0,18$$

$$K_{еф.ОА2016} = \frac{169}{38461} = 0,004$$

$$K_{еф.ОА2017} = \frac{-10275}{41915} = -0,25.$$

ДОДАТОК Г

Додаток 1

до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку

1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

	Дата (рік, місяць, число)	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th colspan="3">КОДИ</th> </tr> <tr> <td style="width: 33.33%;">2017</td> <td style="width: 33.33%;">01</td> <td style="width: 33.33%;">01</td> </tr> </table>	КОДИ			2017	01	01
КОДИ								
2017	01	01						
Підприємство <u>ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «МЕЛІТОПЛЬСЬКИЙ КОМПРЕСОРНИЙ ЗАВОД»</u>	за ЄДРПОУ	41161689						
Територія <u>ЗАПОРІЗЬКА</u>	за КОАТУУ	1210136600						
Організаційно-правова форма господарювання <u>Акціонерне товариство</u>	за КОПФГ	240						
Вид економічної діяльності <u>Виробництво інших pomp і компресорів</u>	за КВЕД	10.41						
Середня кількість працівників ¹ <u>342</u>								
Адреса, телефон <u>72319, Запорізька область, місто Мелітополь, вулиця Кірова, будинок 210,(0619)444473</u>								
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака.								

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

v

за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2015

Форма № 1 Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	13	12
первісна вартість	1001	68	69
накопичена амортизація	1002	55	57
Незавершені капітальні інвестиції	1005	533	533
Основні засоби:	1010	9897	9268
первісна вартість	1011	44964	43774
знос	1012	35067	34506
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0

Продовження Додатку Г

первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	19299	19299
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	843	850
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	30585	29962
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	3476	13445
Виробничі запаси	1101	1842	6415
Незавершене виробництво	1102	962	1930
Готова продукція	1103	671	5100
Товари	1104	1	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	1335	1335
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	4223	234
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	11558	14314
з бюджетом	1135	1238	350
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0

Продовження Додатку Г

Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	7	15
Готівка	1166	1	1
Рахунки в банках	1167	6	14
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	21837	29693
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	52422	59655
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	641	641
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	24608	23934
Додатковий капітал	1410	1603	1603
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1357	14152
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	14628	11206
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	42837	51536
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0

Продовження Додатку Г

Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	2567	2567
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	2567	2567
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	703	90
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	433	345
за розрахунками з бюджетом	1620	1679	297
за у тому числі з податку на прибуток	1621	1233	0
за розрахунками зі страхування	1625	1355	1363
за розрахунками з оплати праці	1630	1485	926
за одержаними авансами	1635	1363	2531

Продовження Додатку Г

за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	0	0
Усього за розділом III	1695	7018	5552
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	52422	59655

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 «Загальні вимоги до фінансової
звітності»

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ		
2017	01	01
41161689		
1210136600		
240		
10.41		

Підприємство **ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «МЕЛІТОПЛЬСЬКИЙ КОМПРЕСОРНИЙ ЗАВОД»**

за ЄДРПОУ

Територія ЗАПОРІЗЬКА

за КОАТУУ

Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство

за КОПФГ

Вид економічної діяльності Виробництво інших pomp і компресорів

за КВЕД

Середня кількість працівників¹ 324

Адреса, телефон 72319, Запорізька область, місто Мелітополь, вулиця Кірова, будинок 210,(0619)444473

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака.

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2016

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	12	17
первісна вартість	1001	69	78
накопичена амортизація	1002	57	61
Незавершені капітальні інвестиції	1005	533	554
Основні засоби:	1010	9268	8669
первісна вартість	1011	43774	42913
знос	1012	34506	34244
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	19299	58
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	850	1171
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	29962	10469

Продовження Додатку Г

II. Оборотні активи			
Запаси	1100	13445	17396
Виробничі запаси	1101	6415	4919
Незавершене виробництво	1102	1930	1564
Готова продукція	1103	5100	10913
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	1335	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	234	5391
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	14314	11860
з бюджетом	1135	350	705
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	15	3109
Готівка	1166	1	4
Рахунки в банках	1167	14	3105
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	29693	38461
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0

Продовження Додатку Г

Баланс	1300	59655	48930
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
І. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	641	641
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	23934	23464
Додатковий капітал	1410	1603	1603
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	14152	14152
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	11206	-5824
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом І	1495	51536	34036
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	2567	2567
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0

Продовження Додатку Г

Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	2567	2567
Короткострокові кредити банків	1600	90	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	345	8634
за розрахунками з бюджетом	1620	297	370
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	1363	890
за розрахунками з оплати праці	1630	926	774
за одержаними авансами	1635	2531	1659
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	0	0
Усього за розділом III	1695	5552	12327
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	59655	48930

Додаток 1

до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку

1 «Загальні вимоги до фінансової
звітності»

КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)	2017	01
	0	0
	1	1
	41161689	
	12101366	
	00	
	240	
	10.41	

Підприємство ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«МЕЛІТОПЛЬСЬКИЙ КОМПРЕСОРНИЙ ЗАВОД»

за
ЄДРПОУ

Територія ЗАПОРІЗЬКА

за
КОАТУУ

Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство

за КОПФГ

Вид економічної діяльності Виробництво інших pomp і компресорів

за КВЕД

Середня кількість працівників¹ 259

Адреса, телефон 72319, Запорізька область, місто Мелітополь, вулиця Кірова, будинок 210,(0619)444473

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака.

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

V

за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)

Форма № 1 Код за
ДКУД

1801001

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2017

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	17	103
первісна вартість	1001	78	169
накопичена амортизація	1002	61	66
Незавершені капітальні інвестиції	1005	554	533
Основні засоби:	1010	8669	6051
первісна вартість	1011	42913	28250
знос	1012	34244	22199
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0

Продовження Додатку Г

первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	58	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	1171	2254
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	10469	8941
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	17396	18417
Виробничі запаси	1101	4919	3040
Незавершене виробництво	1102	1564	14774
Готова продукція	1103	10913	603
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5391	134
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	11860	20500
з бюджетом	1135	705	932
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0

Продовження Додатку Г

з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	3109	1932
Готівка	1166	4	2
Рахунки в банках	1167	3105	1930
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	38461	41915
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	48930	50856
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	641	641
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	23464	16406
Додатковий капітал	1410	1603	1603
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	14152	10881
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-5824	13329
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	34036	42860
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			

Продовження Додатку Г

Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	2567	14
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	2567	14
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	8634	767
за розрахунками з бюджетом	1620	370	339
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	51
за розрахунками зі страхування	1625	890	192

Продовження Додатку Г

за розрахунками з оплати праці	1630	774	380
за одержаними авансами	1635	1659	6304
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	0	0
Усього за розділом III	1695	12327	7982
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	48930	50856

Звіт про рух грошових коштів за 2015 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	28113	27104
Повернення податків і зборів	3005	1475	1439
у тому числі податку на додану вартість	3006	1475	1439
Цільового фінансування	3010	143	185
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	13	2
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	19993	12303
Надходження від повернення авансів	3020	80	50

Продовження Додатку Г

Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	819	558
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	41925	35865
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(4883)	(2593)
Праці	3105	(9555)	(8938)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(6132)	(5681)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(6059)	(3634)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(3601)	(1506)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(2458)	(2128)
Витрачання на оплату авансів	3135	(24026)	(13389)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(2)	(473)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(112)	(123)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(42142)	(40065)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-363	2608

Продовження Додатку Г

II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	738	3189
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	3800	5980
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(45)	(148)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(3800)	(13580)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	693	-4559
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	8379	24516
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	8992	24010
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(0)	(0)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)

Продовження Додатку Г

Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-613	506
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-283	-1445
Залишок коштів на початок року	3405	7	1149
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	291	303
Залишок коштів на кінець року	3415	15	7

Звіт про рух грошових коштів за 2016 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	37341	28113
Повернення податків і зборів	3005	1952	1475
у тому числі податку на додану вартість	3006	1883	1475
Цільового фінансування	3010	242	143
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	61	13
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	28653	19993
Надходження від повернення авансів	3020	366	80
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	0	0
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0

Продовження Додатку Г

Надходження від операційної оренди	3040	1128	819
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	792	41925
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(22393)	(4883)
Праці	3105	(11696)	(9555)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(4798)	(6132)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(4685)	(6059)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(252)	(3601)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(4433)	(2458)
Витрачання на оплату авансів	3135	(23413)	(24026)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(15)	(2)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(104)	(112)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(1241)	(42142)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	2130	-363
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	1019	738

Продовження Додатку Г

Надходження від отриманих:відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	3800
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(149)	(45)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(3800)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	870	693
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	3935	8379
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на:Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	4025	8992
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(0)	(0)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)

Продовження Додатку Г

Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-90	-613
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	2910	-283
Залишок коштів на початок року	3405	15	7
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	184	291
Залишок коштів на кінець року	3415	3109	15

Звіт про рух грошових коштів за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	18053	37341
Повернення податків і зборів	3005	902	1952
у тому числі податку на додану вартість	3006	902	1883
Цільового фінансування	3010	296	242
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	296	61
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	18832	28653
Надходження від повернення авансів	3020	6	366
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	9	1
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	1227	1128

Продовження Додатку Г

Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	1857	792
Витрачання на оплату: Говарів (робіт, послуг)	3100	(13916)	(22393)
Праці	3105	(10395)	(11696)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(4736)	(4798)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(10323)	(4685)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(2466)	(252)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(3500)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(4357)	(4433)
Витрачання на оплату авансів	3135	(28801)	(23413)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(15)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(98)	(104)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(901)	(1241)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-27988	2130
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	26998	1019
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	0
дивідендів	3220	0	0

Продовження Додатку Г

Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(160)	(149)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	26838	870
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	891	3935
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	891	4025
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(0)	(0)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)

Продовження Додатку Г

Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	0	-90
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-1150	2910
Залишок коштів на початок року	3405	3109	15
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-27	184
Залишок коштів на кінець року	3415	1932	3109